

PRIMĂRIA SATULUI RĂDULENII VECHI

RAIONUL FLOREȘTI

**STRATEGIA
DEZVOLTĂRII SOCIAL-ECONOMICE
A SATULUI RĂDULENII VECHI
RAIONUL FLOREȘTI
2022-2030**

FLOREȘTI 2022

CUPRINS:

1	ACTUALITATEA ȘI CONTEXTUL ELABORĂRII STRATEGIEI SATULUI RĂDULENII VECHI.....	10
1.1	POLITICI REPER DE DEZVOLTARE.....	10
1.2	FACTORII DE INFLUENȚĂ ASUPRA DEZVOLTĂRII LOCALE.....	12
1.2.1	FACTORII POLITICI.....	13
1.2.2	FACTORII ECONOMICI.....	14
1.2.3	FACTORII SOCIALI	14
1.2.4	FACTORII TEHNOLOGICI	15
1.2.5	FACTORII LEGALI.....	15
1.2.6	FACTORII ECOLOGICI	15
2	PREZENTAREA LOCALITĂȚII RĂDULENII VECHI.....	16
2.1	IDENTITATE ȘI SIMBOLICĂ	16
2.2	CARACTERISTICA FIZICO-GEOGRAFICĂ.....	18
2.3	REPERE ISTORICE ALE LOCALITĂȚII.....	20
2.4	RESURSELE NATURALE	21
2.4.1	Fondul forestier, flora și fauna	21
2.4.2	Apele de suprafață și apele subterane.....	21
2.4.3	Clima și aerul	22
2.4.4	Solurile.....	22
2.5	STRUCTURA URBANISTICĂ RĂDULENII VECHI	22
2.6	PATRIMONIUL LOCATIV.....	23
2.7	RESURSE DEMOGRAFICE	24
2.8	INFRASTRUCTURA	25
2.8.1	Rețea de Drumuri	25
2.8.2	Apeduct și canalizare.....	26
2.8.3	Resurse energetice	26
2.8.4	Managementul deșeurilor.....	26
2.9	SERVICII LOCALE	26
2.9.1	Societatea civilă	26
2.9.2	Educația	27
2.9.3	Cultură, sport și agrement.....	32
2.9.4	Ocrotirea Sănătății și protecție socială.....	37
2.9.5	Asigurarea Ordini publice	38
2.10	DEZVOLTAREA ECONOMICĂ.....	38

2.11	TURISMUL.....	39
2.12	GUVERNAREA LOCALĂ.....	39
2.12.1	Capacitățile Autorității Publice locale	39
2.12.2	Transparența decizională	40
2.12.3	Finanțe locale	40
2.13	NECESITĂȚI IDENTIFICATE A S.RĂDULENII VECHI	40
2.14	ANALIZA SWOT A LOCALITĂȚII RĂDULENII VECHI	41
3	STRATEGIA DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ s.RĂDULENII VECHI.....	47
3.1	VIZIUNEA	47
3.2	MISIUNEA	47
3.3	VALORI	47
3.4	INDICATORI DE PERFORMAȚĂ PLANIFICAȚI	48
3.5	PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE ȘI OBIECTIVE STRATEGICE	51
3.6	ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI PENTRU REALIZAREA OBIECTIVEOR STRATEGICE.....	53
3.7	Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de Dezvoltare	57
3.8	Riscuri de realizare a Strategiei	58
3.9	Oportunități de finanțare	59
4	Concluzii și recomandări.....	60

LISTA ABREVIERILOR

APL	Administrația Publică Locală
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AEÎ	Asociația de Economii și Împrumut
AEE	Agenția pentru Eficiență Energetică din RM
BS	Bugetul de Stat
BL	Bugetul Local
BR	Buget Raional
CIPS	Comisia pentru Implementarea Strategiei de Dezvoltare
CS	Centrul de Sănătate
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
GȚ	Gospodărie Țărănească
FEN	Fondul Ecologic Național
FEE	Fondul pentru Eficiență Energetică din Moldova
FISM	Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FMF	Federația Moldovenească de Fotbal
FNDRL	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală
FRN	Fondul Rutier Național
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MIDR	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
ME	Ministerul Economiei
ONG	Organizații non-guvernamentale
PPP	Parteneriat Public Privat
PM	Punct Medical
RDN	Regiunea de Dezvoltare Nord
RM	Republica Moldova
SRL	Societate cu Răspundere Limitată
SA	Societate pe Acțiuni
UE	Uniunea Europeană
AIPA	Agenția de Intervenție și Plăți în Agricultură
CL	Consiliul Local

LISTA TABELE

Tabel 1. Lista persoanelor din cadrul Grupului de Lucru ce au participat la elaborarea Strategiei:	9
Tabel 2. Suprafețele pe tipuri de terenuri în s. Rădulenii Vechi au următoarea structură:	23
Tabel 3. Numărul copiilor din IET din Rădulenii Vechi	27
Tabel 4. Date BNS pentru IET Fluturașii din Rădulenii Vechi pentru 2015-2020.....	27
Tabel 4. Evoluția învățământului primar și secundar în com.Rădulenii Vechi.	30
Tabel 6. Grupurile de risc ale elevilor Gimnaziul „Petru Lucinschi” s.Rădulenii Vechi.....	30
Tabel 7. Caracteristica Gimnaziului „Petru Lucinschi” s.Rădulenii Vechi.	31
Tabel 8. Numărul de animale în com. Rădulenii Vechi conform datelor BNS.....	38
Tabel 6. Aparatul Primăriei com.Rădulenii Vechi	39

LISTA FIGURI

Figură 1. ANALIZA PESTLE.....	13
Figură 2. Harta amplasării satul Rădulenii Vechi	18
Figură 3. Harta amplasării s.Rădulenii Vechi	19
Figură 4. Harta comunei Rădulenii Vechi	19
Figură 5. Extras din Lucrarea „Așezarea culturii Cucuteni-Tripolie de la Rădulenii Vechi (II), raionul Florești”	20
Figură 6. Harta amplasării vestigiilor arhiologice de la Rădulenii Vechi II.....	21
Figură 7. Fond locativ – unități.	23
Figură 8. Fond locativ – m2.	23
- Figură 9. IET Fluturașii, s. Rădulenii Vechi.	28
Figură 10. Gimnaziul „Petru Lucinschi” s. Rădulenii Vechi.....	29
Figură 11. Casa de Cultură și Biblioteca Publică Rădulenii Vechi.	32
Figură 12. Ansamblul folcloric Vatra Satului s. Rădulenii Vechi.	33
Figură 13. Casă stil vechi s. Rădulenii Vechi.	34
Figură 14. Biserica „Sfântul Nicaole” s. Rădulenii Vechi.....	34
Figură 15. Monumente s. Rădulenii Vechi.	36
Figură 16. Casa memorială Petru Lucinschi s. Rădulenii Vechi.	37

INTRODUCERE

Dezvoltarea administrației publice locale reprezintă astăzi un obiectiv major al managementului public național. Descentralizarea și dezvoltarea durabilă APL va genera o dezvoltare economică și socială echilibrată a localităților, prin exploatarea eficientă a tuturor resurselor (umane, materiale și instituționale) și prin eficientizarea activităților la nivel local.

Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Rădulenii Vechi raionul Florești (SDSE) 2022-2030 reprezintă un document complex de politici, elaborat în baza deciziei de constituire a grupului de lucru și cu asistența experților companiei de consultanță Alexol-Consult SRL. Asistența experților în Elaborarea Strategiei s-a efectuat cu scopul consolidării capacităților de Planificare Participativă a autorității publice. Această strategie reprezintă o inițiere a procesului de dezvoltare durabilă prin îmbunătățirea procesului de planificare și raportare, stabilirea unor indicatori de performanță și planificarea realistă a proiectelor și acțiunilor care vor duce la atingerea obiectivelor setate în această strategie.

Planificarea strategică integrată la nivel local reprezintă un instrument esențial prin intermediul căruia s-au stabilit obiectivele de dezvoltare a localității pe termen scurt, mediu și lung, precum și modalitățile de realizare a acestora. Acest document servește atât intereselor private, cât și celor publice, datorită menținerii și îmbunătățirii elementelor de ordin economic, social și de mediu de care cetățenii și agenții economici au nevoie pentru a prospera pe termen lung.

Strategia de Dezvoltare Locală este un instrument de planificare a activităților și investițiilor, prioritizându-le în dependență de mai mulți factori: economici, sociali, de mediu, legali și de context, în corelare cu programele de finanțare regionale, naționale și internaționale.

Strategia de Dezvoltare este realizată respectând principiile dezvoltării durabile – satisfacerea nevoilor prezentului fără a compromite dezvoltarea generației viitoare de a-și satisface „propriile nevoi”. Este necesară pentru planificarea coerentă a resurselor și investițiilor spre soluționarea problemelor pe termen lung.

Rolul Strategiei de Dezvoltare Locală este conceput la etapa inițială de inventariere a resursele de care dispune localitatea și problemele cu care se confruntă aceasta, elementele de acțiune a strategiei sunt definite pentru următoarele acțiuni:

- propune gestionarea eficientă a resurselor maximizând oportunitățile pentru a rezolva nevoile în cel mai scurt timp posibil;
- propune soluții ca răspuns la problemele identificate;
- transformă în idei de proiecte soluțiile identificate;
- stabilește prioritățile și ierarhizează proiectele în funcție de acestea;
- promovează atragerea de finanțări nerambursabile – inclusiv naționale și U.E. - pentru proiectele prioritare eligibile;
- reprezintă fundamentul viitoarelor investiții sau solicitări de finanțare (buget, nerambursabil, credit);
- atrage investitori privați, încurajați de cunoașterea resurselor și a tendințelor locale pe o perioadă clar delimitată în timp;
- consolidează capacitățile și eforturile tuturor părților interesate de dezvoltarea locală.

Strategia de Dezvoltare Locală este documentul de planificare strategică elaborat pentru perioada 2022-2030. Este un document de planificare care poate fi actualizat periodic în funcție de circumstanțe și evoluția comunității.

Strategia de dezvoltare a satului Rădulenii Vechi este un instrument practic și util în demersurile de dezvoltare dacă rămâne conectat la realitățile localității și va urma o serie de etape concrete obligatorii:

1. Strategia trebuie dezbătută și adoptată de către Consiliul Local și actorii locali-cetățeni, factori de decizie, agenți economici, ONG, instituții locale, etc.
2. Strategia trebuie consultată la planificarea și punerea în aplicare a proiectelor de investiție publică sau privată.
3. Planul urbanistic general va ține cont de reperele strategiei de dezvoltare.
4. Resursele proprii ale localității, precum și cele atrase, trebuie direcționate prioritar către proiectele identificate în strategie.
5. Strategia trebuie actualizată la intervale periodice, pentru a rămâne relevantă pentru caracteristicile și problemele comunității, dar și pentru a lua în considerare noi factori externi.
6. Strategia trebuie valorificată în construirea viitoarelor strategii de dezvoltare micro-regionale sau/și sectoriale.
7. Anual Autoritatea Publică Locală va elabora Planul de Acțiuni, ce va cuprinde acțiuni pe termen scurt prelevate din Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a s.Rădulenii Vechi, în corespundere cu posibilitățile proprii și capacitatea de a atrage resurse financiare. Planul de Acțiuni va sta la baza elaborării bugetului public local anual.

Satul Rădulenii Vechi a avut în trecut Strategii de Dezvoltare pe perioada 2016-2020. În urma analizei strategiei precedente a fost dificil de stabilit gradul de îndeplinire, mai ales în planul comparării indicatorilor de progres (performanță) pe motiv că ei nu au fost stabiliți la acea etapă. A fost planificat un plan de acțiuni pe termen lung: 2016-2020. Aproximativ până la 50% din planul de acțiuni stabilit inițial în Strategia de Dezvoltare Precedentă au fost îndeplinite.

Proiectul strategiei de dezvoltare a satului se bazează pe 3 elemente majore:

- I. Rigurozitate metodologică bazată pe utilizarea unor instrumente de planificare coerente și construcția unor modele de dezvoltare strategică valide.
- II. Implicarea comunității. Calitatea resursei umane existente la nivelul comunității reprezintă un atu care trebuie speculat la maximum în procesul de planificare strategică.
- III. Neutralitate politică și coeziune comunitară. Strategia de dezvoltare trebuie să utilizeze toate resursele și energiile comunității pentru identificarea obiectivelor comune pe termen mediu și lung. Raportarea la aceleași obiective strategice comunitare pe termen mediu și lung (indiferent de modificările politice la nivel de conducere administrativă) reprezintă un element cheie pentru succesul strategiei.

Probleme strategice ale comunității sunt:

1. Buget local limitat;
2. Competiția economică și socială din partea altor comune și orașe în context național și internațional:
 - a. Național orașe: Florești, Soroca, Bălți, Drochia, Chișinău;
 - b. Internațional: Iași și Botoșani din România și Cernăuți, Iampoli și Moghilev-Podolsk din Ucraina;
3. Lipsa de coeziune și coordonare a strategiilor sectoriale:
 - a. O multitudine de probleme operaționale, tactice și strategice de coordonare, comunicare insuficientă între actorii comunitari, abordări neintegrate a politicilor publice locale;
 - b. Alocarea resurselor este dificilă fără o abordare coerentă și relaționată a comunității care să permită identificarea zonelor prioritare și a avantajelor competitive ce trebuie stimulate;
 - c. Insuficiența valorificării potențialului local, a resurselor materiale și umane existente în comunitate;
 - d. Lipsa sistemelor de monitorizare și evaluare pe domenii care aduc avantaj competitiv;
 - e. Lipsa criteriilor de prioritizare a soluționării problemelor locale, corelate cu posibilitățile de dezvoltare locală;

4. Percepția avantajelor competitive într-o paradigmă învechită, ignorarea factorilor non-tradiționali de dezvoltare și regenerare comunitară (cultură, educație, sănătate, industrii creative, etc);
5. Probleme legate de dezvoltarea locală și planificarea spațială a localității;
6. Capacitatea comunității și administrației de a atrage și reține investitori, precum și de a sprijini antreprenoriatul local;
7. Excluziunea socială (existența grupurilor vulnerabile, dezavantajate, marginalizate, discriminate și stigmatizate cultural);
8. Insuficiența utilizării noilor tehnologii;
9. Migrația forței de muncă calificate;
10. Îmbătrânirea populației;
11. Problemele de mediu (insuficiența spațiilor verzi, poluare, accesul la resursa de apă, gestionarea deșeurilor).

Principiile economice care au stat la baza planificării și formulării strategiei:

	Echilibru între resursele naturale folosite în dezvoltarea teritoriului;
	Dezvoltarea spațială a teritoriului ținând cont de organizarea teritorială a cererii și ofertei de mobilitate;
	Echilibru între succesul economic și calitatea vieții;
	Guvernanța locală este un factor-cheie în îmbunătățirea climatului investițional local;
	Creșterea economică este echilibrată cu cerințele sociale și de mediu;
	Colaborarea dintre guvernanța locală, mediul privat și societatea civilă este un element cheie în susținerea progresului economic;
	Acțiuni sociale și economice orientate spre diminuarea migrației populației, în special a tinerilor;
	Strategia determină principalele direcții de dezvoltare economică, dar nu o controlează;
	Îmbunătățirea economică se adresează întregului mediu de afaceri, nu numai întreprinderilor micro-, mici și mijlocii;
	Protecția și sprijinul pentru întreprinderile existente este la fel de importantă ca și atragerea de noi afaceri, în care acestea acționează ca un instrument foarte bun de marketing pentru promovarea climatului de afaceri local;
	Dezvoltarea de angajare cu ajutorul resurselor interne este mai importantă decât crearea de noi locuri de muncă prin folosirea factorilor externi;
	Stabilirea de parteneriate public-private atât la nivelul guvernanței locale, în procesul de luare a deciziilor privind dezvoltarea și planificarea teritorială, cât și în îmbunătățirea economiei locale, prin atragerea de investitori străini și realizarea unor parteneriate cu mediul privat local;
	Sectorul privat este principalul generator de dezvoltare economică.

În contextul elaborării acestei Strategii au fost efectuate Analiza PESTLE și SWOT a localității. S-a petrecut Focus grup cu identificarea punctelor forte și problemelor din localitate, divizate pe toate sectoarele.

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a satului Rădulenii Vechi 2022-2030

Procesul de elaborare a Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică a satului Rădulenii Vechi a implicat următorul grup de lucru și experți:

Tabel 1. Lista persoanelor din cadrul Grupului de Lucru ce au participat la elaborarea Strategiei:

Nr.	Nume Prenume	Funcția/statut	Denumirea organizației
1	Iurie Radu	Primar	Primăria Rădulenii Vechi
2		Vice-Primar	Primăria Rădulenii Vechi
3	Alexandru Bădăraș	Expert consultant	Alexol-Consult SRL
4		Contabil-șef	Primăria Rădulenii Vechi
5		Perceptor fiscal	Primăria Rădulenii Vechi
6		Asistent social	Primăria Rădulenii Vechi
7		Specialist funciar	Primăria Rădulenii Vechi
8		Secretar	Primăria Rădulenii Vechi
9		director	IET Grădinița Buzdugeni
10		consilier local	Consiului Local
11		director	IET Grădinița Rădulenii Vechi
12		director	Casa de Cultură Rădulenii Vechi
13		director	
14		bibliotecar	Biblioteca Publică Rădulenii Vechi
15			
16			

1 ACTUALITATEA ȘI CONTEXTUL ELABORĂRII STRATEGIEI SATULUI RĂDULENII VECHI

1.1 POLITICI REPER DE DEZVOLTARE

Strategia de Dezvoltare a Socio-Economică a s.Rădulenii Vechi 2022-2030 este documentul de politici publice ce încadrează acțiunile și obiectivele, care vor contribui la dezvoltarea durabilă a localității. Strategia este o continuare a precedentului document de planificare durabilă pentru satul Rădulenii Vechi raionul Florești. Continuarea planificării stateregice este o necesitate stringentă în dezvoltarea localității.

În procesul de elaborare a strategiei este necesar de aliniat principiile și obiectivele strategiei la documentele internaționale și naționale de dezvoltare.

În acest context vor fi analizate și prezentate Strategiile ce au influență directă la elaborarea prezentului document. Ele vor fi prezentate după principiul de sus în jos, adică de la nivel internațional, transfrontalier, național, regional și local:

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030 a ONU		Obiectivul 1. Eliminarea sărăciei în toate formele ei pretutindeni
		Obiectivul 2. Eliminarea foametei, asigurarea siguranței alimentare și alimentației îmbunătățite și promovarea unei agriculturi durabile
		Obiectivul 3. Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării pentru toți, la toate vârstele.
		Obiectivul 4. Asigurarea unei educații de calitate, incluzive și echitabile, și promovarea oportunităților de învățământ pentru toți pe tot parcursul vieții
		Obiectivul 5. Obținerea egalității de gen și abilitarea tuturor femeilor și fetelor
		Obiectivul 6. Asigurarea disponibilității și gestionarea durabilă a apei și salubritate pentru toți
		Obiectivul 7. Asigurarea pentru toți a accesului la energia accesibilă, fiabilă, durabilă și modernă
		Obiectivul 8. Promovarea creșterii economice incluzive și durabile, ocuparea integrală și productivă a forței de muncă și munca decentă pentru toți

		Obiectivul 9. Construirea unei infrastructuri reziliente, promovarea industrializării incluzive și durabile și promovarea inovării
		Obiectivul 10. Reducerea inegalităților în cadrul țărilor și în afara acestora
		Obiectivul 11. Asigurarea integrării orașelor și a așezărilor umane, în condiții de siguranță, reziliență și durabilitate
		Obiectivul 12. Asigurarea unor modele durabile de consum și de producție
		Obiectivul 13. Acțiuni urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului acestora
		Obiectivul 14. Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă
		Obiectivul 15. Protejarea, restabilirea, și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării și stoparea degradării terenurilor și stoparea pierderii biodiversității
		Obiectivul 16. Promovarea unor societăți pașnice și favorabile incluziunii pentru o dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile
Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030		Obiectivul 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă
		Este documentul strategic de referință pentru toate documentele de politici la nivel național, regional și local. Include patru piloni ai dezvoltării durabile, cu 10 obiective corespunzătoare pe termen lung, după cum urmează: • <i>economia durabilă și incluzivă:</i> 1) creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților economice; 2) creșterea accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condiții de locuit; 3) ameliorarea condițiilor de muncă și reducerea ocupării informale; • <i>capital uman și social robust:</i> 4) garantarea educației de calitate pentru toți și promovarea

	oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții; 5) asigurarea dreptului fundamental la cea mai bună sănătate fizică și mintală; 6) sistem de protecție socială solid și incluziv; 7) asigurarea unui echilibru între muncă și familie; • <i>instituții oneste și eficiente:</i> 8) asigurarea unei guvernări eficiente și incluzive și a supremației legi; 9) promovarea unei societăți pașnice, sigure și incluzive; • <i>mediul ambiant sănătos:</i> 10) asigurarea dreptului fundamental la un mediu sănătos și sigur.
Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) prin Strategia de Dezvoltare Regională Nord	Este principalul document sectorial de planificare a politicii de dezvoltare regională elaborat sub responsabilitatea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)
Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a Raionului Florești	Este documentul local cu referire la raionul Florești, care stabilește direcții și priorități de dezvoltare pentru întreg raionul Florești
Strategia de dezvoltare Economică și Socială a Euro-Regiunii Siret-Prut Nistru	Vizează dezvoltarea armonioasă a comunităților componente, reducerea decalajelor economico-sociale dintre acestea și asigurarea unui trai decent și sigur în această regiune

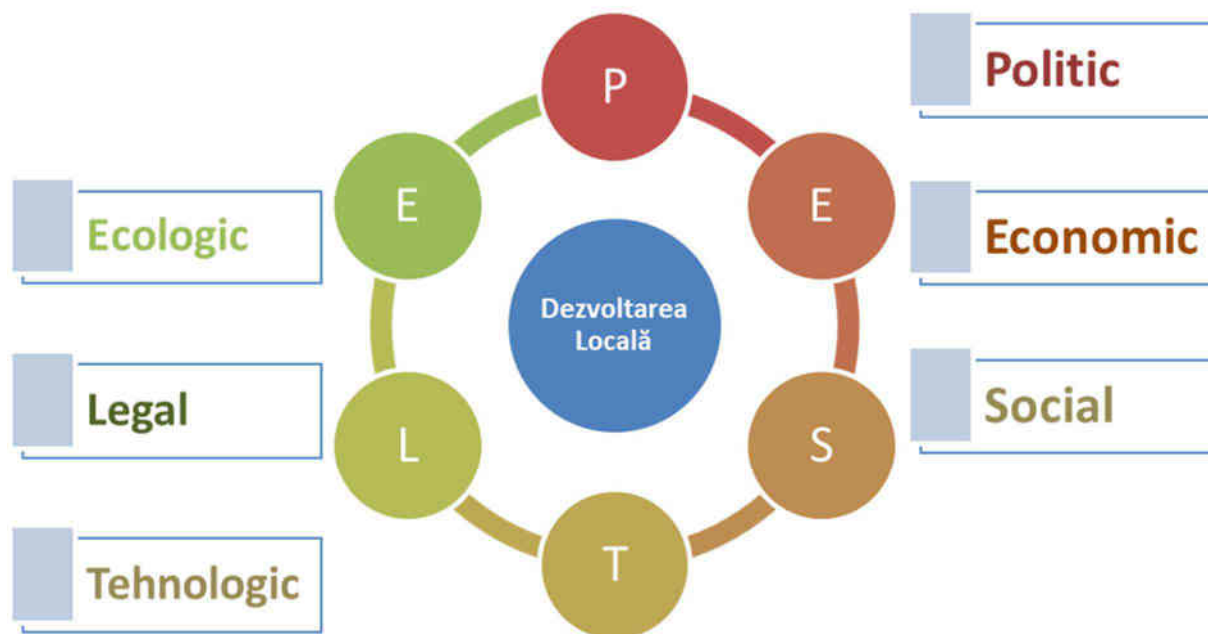
Alte politici sectoriale pot fi aplicabile în elaborarea acestei Strategii.

Desigur că Strategia de Dezvoltare Locală a s.Rădulenii Vechi în primul rând trebuie să se alinieze la politici naționale și regionale, în principal Strategia Moldova 2030.

1.2 FACTORII DE INFLUENȚĂ ASUPRA DEZVOLTĂRII LOCALE

Planificarea locală trebuie să fie făcută doar după o analiză detaliată a tuturor factorilor de influență cu impact major sau minor asupra dezvoltării locale. De obicei influența factorilor generali la nivel de țară, au impact și asupra dezvoltării locale. Cea mai potrivită metodă pentru identificare factorilor ce pot influența dezvoltarea locală pe termen mediu și lung este **analiza PESTLE**.

Analiza **PESTLE** sau **PESTEL**, are scopul de identificare a tuturor factorilor ce pot influența anumită activitate – în cazul nostru Dezvoltarea locală a localității Rădulenii Vechi.

Figură 1. ANALIZA PESTLE

1.2.1 FACTORII POLITICI

Factorii politici au un efect major asupra dezvoltării locale. Contextul politicilor elaborate de stat afectează și influențează direct dezvoltarea la nivel local. La nivel de țară politicile de stat au un impact diferit datorită specificului fiecărei regiuni, situației existente la moment, facilitățile și serviciile disponibile pentru implementarea eficientă a politicilor la nivel local.

Factorii politici se referă:

- instabilitatea politică;
- respectarea legii; birocrăția; corupția;
- politica de cooperare cu organizații străine și cu țările vecine.

Respectarea legii, birocrăția și corupția reprezintă alți factori importanți care afectează dezvoltarea locală. Din acest punct de vedere este necesară asigurarea unui acces deschis la reglementările legale, diminuarea procedurilor de birocratizare influențează toate procesele și actorii la nivel local.

Corupția diminuează dezvoltarea întregii societăți. La nivel local ea are influență majoră în procesele locale. Transparența, corectitudinea și aplicarea echitabilă a reglementărilor la nivel local vor contribui la diminuarea percepției asupra corupției în instituțiile de guvernare locală.

Situația politică la nivel național și asigurarea unei stabilități politice este alt factor care contribuie la o dezvoltare durabilă. Crizele politice și disensiunile la nivel local și de țară, influențează negativ realizarea programelor de dezvoltare. Este important de promovat la nivel local educația civică locală a fiecărui cetățean. Indiferent de apartenența politică, interesul public local trebuie să fie promovat și susținut de toți locuitorii. Raționalitatea unor decizii și programe locale necesită susținere și consens în rândul locuitorilor și a reprezentanților politici locali.

Cooperarea și relațiile internaționale pe care statul le are cu organizații internaționale influențează dezvoltarea națională și locală. În ultimii ani, Uniunea Europeană și alte organizații străine prezente în țară, acordă tot mai multe finanțări pentru dezvoltarea locală. În acest context, relațiile bune cu Uniunea Europeană și respectarea angajamentelor asumate în cadrul tratatelor bilaterale este un

factor de bază pentru atragerea acestor finanțări. Alte organizații care prin programele pe care le oferă Republicii Moldova pentru dezvoltare sunt: Banca Mondială, Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană de Investiții, Fondul Monetar Internațional, Corporația Internațională de Finanțare, Fondul Națiunilor Unite, etc.

1.2.2 FACTORII ECONOMICI

Economia Republicii Moldova a înregistrat anual creșteri pe tot parcursul anilor. Factorii economici ce au influență asupra dezvoltării locale sunt la fel ca și cei de anvergură națională: inflația, creșterea economică, șomajul, ratele de schimb valutar, activitatea investițională, etc...

Marea majoritatea a factorilor economici nu pot fi controlați sau influențați de Autoritatea Publică Locală pentru a facilita dezvoltarea locală, însă este necesară o integrare a acestor factori în politicile de dezvoltare locale. Criza economică generată de pandemie, inflația la nivel mondial, și procesele economice evolutive, au influență și asupra dezvoltării locale.

Mediul antreprenorial și de investiții este un domeniu care ar putea fi facilitat de APL. În acest context este importantă facilitarea atât a antreprenorilor locali existenți, cât și a potențialilor investitori. Atragerea antreprenorilor locali pentru satul Rădulenii Vechi necesită mai puține resurse și investiții din partea APL, decât atragerea unor investitori străini. Migranții constituie o categorie de potențiali antreprenori în economia locală, însă APL trebuie să creeze condiții atât pentru facilitarea atragerii lor, cât și pentru menținerea durabilității afacerilor.

1.2.3 FACTORII SOCIALI

Factorii sociali au influență asupra dezvoltării locale. Printre cele mai mari influențe sociale asupra dezvoltării locale o au sărăcia, migrația, natalitatea, depopularea, mobilitatea, îmbătrânirea, cultura, deprinderile, obiceiurile, structura etnică și percepția asupra dezvoltării sociale. Incluziunea socială, egalitatea de gen și democrația participativă trebuie să fie principii fundamentale aplicate în politicile de dezvoltare locală.

Localitățile din țara noastră trec printr-o tranziție demografică, caracterizată de schimbări majore în modelul familiei și al fertilității. Tinerii creează familii tot mai târziu pe parcursul ciclului de viață, iar rata divorțurilor a crescut esențial. În anii 1996-1998 vârsta medie la care bărbații se căsătoreau pentru prima dată era de 24 de ani, iar a femeilor – 22 de ani, în timp ce în anul 2016 vârsta medie pentru bărbați a fost de 28 de ani, iar pentru femei – 26 de ani. Declinul demografic este un fenomen care are loc la moment cu ritmuri mari, iar prognozele demografice indică micșorarea drastică a numărului de populației în următorii 20-50 ani, în special în mediul rural.

Dezvoltarea economică lentă a cauzat acutizarea migrației, micșorarea natalității și proliferarea sărăciei în special printre păturile social-vulnerabile. Migrația populației se atestă atât pe plan intern – migrarea din zone rurale spre municipii, iar motivele principale sunt locurile de muncă oferite, facilitățile și infrastructura dezvoltată, cât și servicii sociale diversificate. Fenomenul migrației este cel mai mare în rândul populației tinere. Dacă la nivel de țară, statul a luat unele măsuri pentru susținere a tinerilor precum susținerea în dezvoltarea afacerilor și programul Prima Casă, Autoritățile Publice Locale trebuie să vină cu măsuri suplimentare la nivel local pentru a amplifica efectele asupra tinerilor și a convinge tinerii să rămână sau să revină în localitate. Desigur că resursele și capacitățile limitate de care dispune APL-ul nu sunt mari, însă realizarea unor astfel de măsuri adăugătoare pot avea un impact mai mare asupra reținerii și atragerii tinerilor în localitate.

Economiile moderne și societatea evoluează rapid, iar necesitățile și oportunitățile se schimbă. Se atestă o influență a factorilor economici asupra relațiilor sociale, dezvoltării locale și implicit reliefului economic și social al dezvoltării locale din Rădulenii Vechi. Apariția companiilor internaționale mari în regiunile învecinate care atrag forța de muncă din localitățile aflate la rază de până la 50-70 km, este un fenomen care dictează schimbări majore în structura forței de muncă în localități. Rădulenii Vechi cade sub incidența la astfel de caz – în special municipiul Soroca și Bălți – atrage tinerii la companiile mari. În acest fel are loc migrația locală de forță de muncă. Soluția cea mai potrivită ar fi adaptarea la

aceste noi realități de către Primăria Rădulenii Vechi și găsirea unor soluții ce să stopeze și să prevină migrația definitivă.

1.2.4 FACTORII TEHNOLOGICI

Factorii tehnologici influențează toate sectoarele componente în cadrul dezvoltării locale și naționale. Progresul tehnologic și social este continuu, evoluții și schimbări fiind înregistrate nu doar pe plan economic, ci și social, public și de mediu. Republica Moldova are capacități slabe de creare noi tehnologii și inovații, din acest motiv este importantă adaptarea la aceste noi tehnologii care apar în alte regiuni. Inovațiile afectează toate sectoarele din mediul local. Adaptarea la aceste noi tehnologii și schimbările provocate de ele sunt necesare, iar măsurile de adaptare implică investiții care pot fi realizate prin finanțare locală, dar și cu finanțare din programe internaționale. Cele mai importante influențe tehnologice care necesită a fi implementate se referă la digitalizarea serviciilor, eficiența energetică, tipuri noi de transport, etc... Costul ridicat pentru investiții necesare de adaptare la noile tehnologii impun căutarea continuă de finanțatori și finanțări externe.

1.2.5 FACTORII LEGALI

Stabilitatea legislativă este factor important în dezvoltarea locală, iar desele schimbări sau imperfecțiunea legislativă influențează economia țării în măsură foarte mare și implicit dezvoltarea locală și regională. Acest element constituie baza planificării pe termen lung a investițiilor de către antreprenori. Calitatea cadrului legal, relevanța și alinierea la legislația internațională sunt precondiții obligatorii care conduc la durabilitate și posibilitatea planificării eficiente și durabile.

Stabilitatea legislativă se referă și la aspecte precum: politicile de fiscalitate, legislația de reglementare a relațiilor civile, economice, juridice între toți actorii, programe naționale de susținere a sectoarelor economice, inclusiv pentru agricultori, programul de atragere a investițiilor, etc...

Autoritatea Locală poate realiza doar politici și regulamente locale, ce țin de competența sa. Elaborarea anumitor programe locale de către APL pot impulsiona anumite sectoare.

1.2.6 FACTORII ECOLOGICI

Mediul ambiant reprezintă o preocupare majoră în cadrul dezvoltării actuale. Activitatea economică are un impact distrugător asupra mediului ambiant, iar schimbările din mediu ambiant provoacă schimbări de climă. În rezultat probleme de mediu precum poluarea mediului, conservarea biodiversităților, dispariția ecosistemelor naturale au influențe și asupra vieții umane. Problemele de mediu pot fi atribuite factorilor sociali, însă natura lor și importanța pe care o au, au determinat să fie considerați separat ca factori de importanță majoră. De asemenea majoritatea activităților economice sunt corelate cu protecția mediului, iar tratatele internaționale prevăd mai multe măsuri în care guvernele lumii își asumă diminuarea poluării mediului ambiant.

La planificarea politicilor de dezvoltare locală, trebuie luate în considerare și aspectele de mediu ambiant, rezultate din acțiunile propuse spre realizare în cadrul localității.

2 PREZENTAREA LOCALITĂȚII RĂDULENII VECHI

Satul Rădulenii Vechi a fost creat în anul 1772 și are în componență o singură localitate și Primărie cu aceeași denumire.

2.1 IDENTITATE ȘI SIMBOLICĂ

Rădulenii Vechi nu are elemente de identitate: stemă, drapel și imn al localității.

Localitatea nu dispune de manual de identitate vizuală, element necesar de identificare și recunoaștere care trebuie să fie folosit în promovarea localității la nivel local, regional și internațional.

Fiecare sat își trage numele fie de la un boier și moșia lui unde lucrau țăranii, fie de la geografia așezării sau de la istoria cultural-locală. Rădulenii Vechi din raionul Florești are o legendă fascinantă. De la Radu și Elena provine numele așezării. Doar că Radu nu era un flăcău, cum s-ar putea crede inițial, ci era un cal falnic, iar Elena, stăpâna lui, o adevărată eroină și martiră care a îndurat suferință și moarte pentru baștina ei.

Legenda provoacă impresii de pură realitate atunci când este auzită chiar lângă mormântul fetei. La marginea satului Rădulenii Vechi există o movilă funerară cu o piatră foarte veche și un monument mai nou, construit în 2009, numit Stâlpul Fetei, despre care, din generație în generație, s-a povestit că aici sunt îngropați Elena și calul. Pe vremea colhozului s-a încercat a ara cu tractoarele acest loc, dar nu s-a izbutit.

Dintre personalitățile remarcante din localitate menționăm următoarele persoane:

Petru Ch.Lucinschi, Președinte al Republicii Moldova(1996-2001)	S-a născut la 27 ianuarie1940, in satul Rădulenii Vechi, r-nul Florești. În a.1962 a absolvit cu mențiune Universitatea de Stat din Moldova, facultatea Istorie și Litere. Doctor în filozofie. Desfășoară o activitate intensă: timp de zece ani a lucrat în organizațiile de tineret, inclusiv în funcție de prim-secretar al comsomolului din Moldova. În 1971, la numai 31 de ani,este ales secretar al CC al Partidului Comunist din Moldova. A deținut funcții mari în structuri de partid și de stat: Prim-Secretar al Comitetului orășnesc de partid Chișinău, Șef adjunct de secție al CC al Partidului Comunist din URSS, secretar al doilea al partidului communist din Tadjikistan și al Biroului Politic al PCUS. Timp de 13 ani a fost deputat în Sovietul Suprem al RSSM, inclusive membru al Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM, deputat în Sovietul Suprem al URSS. După destrămarea URSS aactivat în cadrul Academiei de Științe a Federației Ruse. În 1992-1993 a fost primul Ambasador al Republicii Moldova în Rusia.În anul 1993 este ales Președinte al Parlamentului de la Chișinău. Din 1996 și pîna în 2001 a fost Președinte al Republicii Moldova. În anul 1998 a fost desemnat "Omul Anului" de către Institutul Biografic Americanși Consiliul Institutului de Studii Internaționale. Deținător al celor mai înalte distincții de stat din Republica Moldova, Franța, Grecia, România. Este autor al cărților: "Ostaticii"(Chișinău,1993), "Ultimile zile ale URSS"(București,1998), "Viață și moarte"(Chișinău, 2003). În Rădulenii a contribuit la construirea școlii noi, a casei de cultură, a drumului central, a fîntîinii de la intrarea în sat.
Ion D. Bogdan	Născut în a. 1962. Din 1979 studiază la Tehnicumul

	Industrial-Pedagogic din orașul Kiev. După satisfacerea serviciului militar în or. Kirovograd(1983-1985) activează în calitate de maestru. În anii (1998-1985) este deputat în Sovetul orășnesc al or. Kiev. A contribuit cu repetate donații băneșii pentru sat; a ridicat monumental de la intrarea în sat(sfințit în a.2009); a construit o răstignire pe locul istoric"Stîlpul Fetei". Deține titlul de "Cetățean de Onoare al satului Rădulenii Vechi".
Grigore D.Cojocar	Născut în a.1955. În anii 1973-1978 studiază la Intitulul Agricol"M.V.Frunze" din Chișinău,facultatea Hidromeliorație. A deținut următoarele funcții: Inginer la Asociația de Ameliorație din Florești(1978-1980, 1982-1986) . Este Directorul fabricii de cărămidă din Ghindești între anii (1991-1995),Viceprimar al or.Florești (1995-1999), funcționar public la Primăria din Florești (1999-2001), șef de secție la SA "Mărculești-combi"(2001-2003). Din 2003 este Vicepreședinte al r-nul Florești.
Ștefan D.Cojocar	Este absolvent al Universității de Medicină din Moldova, Facultatea de Medicină Generală (1977).O perioadă îndelungată a activat în calitate de medic-ginecologic,șef de secție, medic-șef al raionului Basarabeasca. Din 1999 este medic-șef al județului Lăpușna. Mai apoi activează în Angola(organizația mondială"Medicii lumii fără hotare")
Valentin A.Fediko	S-a născut la 23 august 1958.În perioada 1982-1988 studiază la Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova. În anii1988-2000 activează în calitate de anchetator în organele de poliție din or.Florești. Apoi a exercitat următoarele funcții:locțiitor de comisar al județului Soroca(2000-2001), Comisar al comisariatului de Poliție Florești(2001-2005), Comisar al sectorului Botanica din municipiul Chișinău (2005-2006).
Valentin M. Fedico	S-a născut la 1 noiembrie 1963. Este absolvent al Facultății de Geografie a Institutului Pedagogic din or. Tiraspol (1989). În anii 2000-2004 este Președinte al Consiliului Fondator la Centrul pentru Dezvoltarea Teritoriului. Din 2004 este Prodecan la Facultatea de Geografie a Universității din Tiraspol. Este Președintele Consiliului Consultativ pe Problemele turismului din Republica Moldova(pe lângă Ministerul Culturii și Turismului).
Andrei P. Groza	Născut la 2 noiembrie 1957. Este absolvent al Tehnicumului Industrial-Economic din Chișinău(1972-1975) și al Facultății de Istorie a Universității de Stat a Moldovei (1980). În 1985 i se atribuie titlul științific de "Doctor în științe istorice", precum și diploma Universității Libere Internaționale din Moldova, licențiat în drept(2000). Din anul 1983 până în anul1989 a activat la Universitatea de Stat din Chișinău, deținând funcția de lector, ulterior de lector superior.În perioada anilor 1991-1998 a deținut funcția de lector superior, conferențiar la catedra de Drept Public a Academiei de Poliție "Ștefan cel Mare". În anii 2000-2005- șef al secției de Studii, conferențiar universitar la catedra Drept Civil și Procedură civilă a Universității Libere Internaționale din

	Moldova. La 29 decembrie 2005, prin hotărîrea Parlamentului, a fost numit în funcție de membru al Curții de Conturi.
Mihail V.Murzac	Născut în anul 1936. După absolvirea școlii din satul natal(1951) își continuă studiile la Școala de Iluminare Culturală din Soroca (1951-1954). Din 1958 este șeful direcției Cultură a orașului Sîngerei, din 1967- director al Filarmonicii Naționale a R.M. În 1988 este numit în funcția de vice-ministru al Culturii.

2.2 CARACTERISTICA FIZICO-GEOGRAFICĂ

Rădulenii Vechi este situat în raionul Florești, partea de Nord a Republicii Moldova, la o distanță de 140 km de capitala țării – mun. Chișinău, 55 km de centrul regional al zonei de Nord – municipiul Bălți și la distanța de 12 km de orașul Florești– centrul administrativ raional.

Coordonatele de amplasare ale localității sunt: 47.9855 latitudine, și 28.2636 longitudine și altitudine de 205 m deasupra nivelului mării.

Figură 2. Harta amplasării satul Rădulenii Vechi

Distanțele până la centre și puncte regionale importante sunt:

- 12 km distanța până la orașul Florești, centru de reședință a raionului Florești;
- 28 km distanța până la municipiul Soroca;
- 55 km distanța până la municipiul Bălți;
- 140 km distanța până la capitala Chișinău;
- 81 km distanța până la vama cu Ucraina – Mohykuv-Podilskyi;
- 44 km distanța până la vama cu Ucraina – Cosăuți-Yampil;
- 181 km distanța până la vama cu Ucraina – Mămăliga;
- 113 km distanță până la vama cu România – Costești-Stânca;
- 112 km distanță până la vama cu România – Sculeni;
- 166 km distanță până la vama cu România – Rădăuți-Prut.

Raionul Florești include 74 localități, împărțite în 40 unități administrative, dintre care: 3 orașe, 20 comune și 17 sate. Satul Rădulenii Vechi este un din aceste unități administrative ale raionului Florești.

Suprafața totală ocupată de satul Rădulenii Vechi este de 2,54 km². Numărul total al locuitorilor la ultimul recensământ al populației efectuat de BNS în 2014, după datele reevaluate constituie 1272

de locuitori. Satul este conectat la rețeaua prin drumul L186 cu ieșire ulterior la R13 în orașul Florești. Satul nu are acces la cale ferată.

Figură 3. Harta amplasării s.Rădulenii Vechi

Localitățile învecinate cu satul Rădulenii Vechi sunt:

la Nord – satul Vădeni din raionul Soroca;

la Est – satele Dumitreni și Chirilovca din raionul Florești și Dubna raionul Soroca;

la Sud – satele Rădulenii Noi și Alexeevca din raionul Florești;

la Vest – satele Bezeni, Izvoare, Scăieni, Frumusea, și Alexandrovca din raionul Florești;

Figură 4. Harta Rădulenii Vechi

s. Rădulenii Vechi este amplasat în regiunea Podișul Nistrului și Câmpia Moldovei de Nord, se caracterizează printr-o intercalare a cumpenelor de apă înguste, a văilor adânci și largi. Dezmembrarea verticală a teritoriului alcătuiește în medie 120 – 130 m. Procesele erozionale se manifestă puternic. Răvenele au o răspândire limitată, însă pe pante se dezvoltă procesele eroziunii plane.

2.3 REPERE ISTORICE ALE LOCALITĂȚII

Prima atestare documentară a localității datează din anul 1670. În Dicționarul Geografic al Basarabiei din anul 1904, elaborat de Zamfir Arbore, satul Rădulenii Vechi are următoare mențiuni:

- RADULENI*, rusește Raduleanî, sat, în jud. Soroca, volostea Florești. Dealul dinspre Sud are o înălțime de 136 stânj. asupra n. m. Are 187 case, cu o populație de 946 suflete, țărani români; biserică; școală de băieți țârcovnicească; 393 vite mari cornute, 90 cai.

Așezarea Rădulenii Vechi are identificate vestigii arheologice însă mult mai devreme decât anul 1670. În Lucrarea de studiu a Culturii Cucuteni-Tripolie se conține un capitol separat descris de autorul Vsevolod Marchevici în lucrarea „Așezarea Culturii Cucuteni-Tripolie de la Rădulenii Vechi (II), R. Moldova”. În timpul lucrărilor de construcție a drumurilor de acces către cariera de piatră, în perioada Sovietică a fost descoperit un sit arheologic pe teritoriului satului care a fost denumit Rădulenii Vechi (II).

AȘEZAREA CULTURII CUCUTENI- TRIPOLIE DE LA RĂDULENII VECHI (II), R. MOLDOVA

de Vsevolod Marchevici

In anii 1981 și 1982 au fost efectuate săpături în așezarea culturii Cucuteni-Tripolie de la Rădulenii Vechi (II), raionul Florești¹, cu care ocazie au fost scoase la iveală materiale arheologice de mare importanță științifică. Așezarea, cu o suprafață de circa 16 hectare, se găsește la o distanță de 2 km sud-est de sat și ocupă un bot de deal, cu panta lină spre sud, între două pâraie. Cum partea dinspre confluența pâraielor a fost distrusă de o carieră de extragere a calcarului (fig. 1), în peretele acesteia a fost constatată următoarea stratigrafie:

Figură 5. Extras din Lucrarea „Așezarea culturii Cucuteni-Tripolie de la Rădulenii Vechi (II), raionul Florești”

În această cercetare se descriu numeroase obiecte arhiologice găsite în timpul săpăturilor, precum vase din ceramică, urme de locuințe, unelte de lucru, statuete antropomorfe, precum și alte vestigii ale culturii preistorice din aceste zonă.

Majoritatea acestor obiecte descoperite au fost transmise Muzeului din Chișinău, iar **concluziile efectuate de cercetători au indicat că așezarea umană există din perioada neolitică a Europei, nu se cunoaște doar denumirea ei din acele vremuri.**

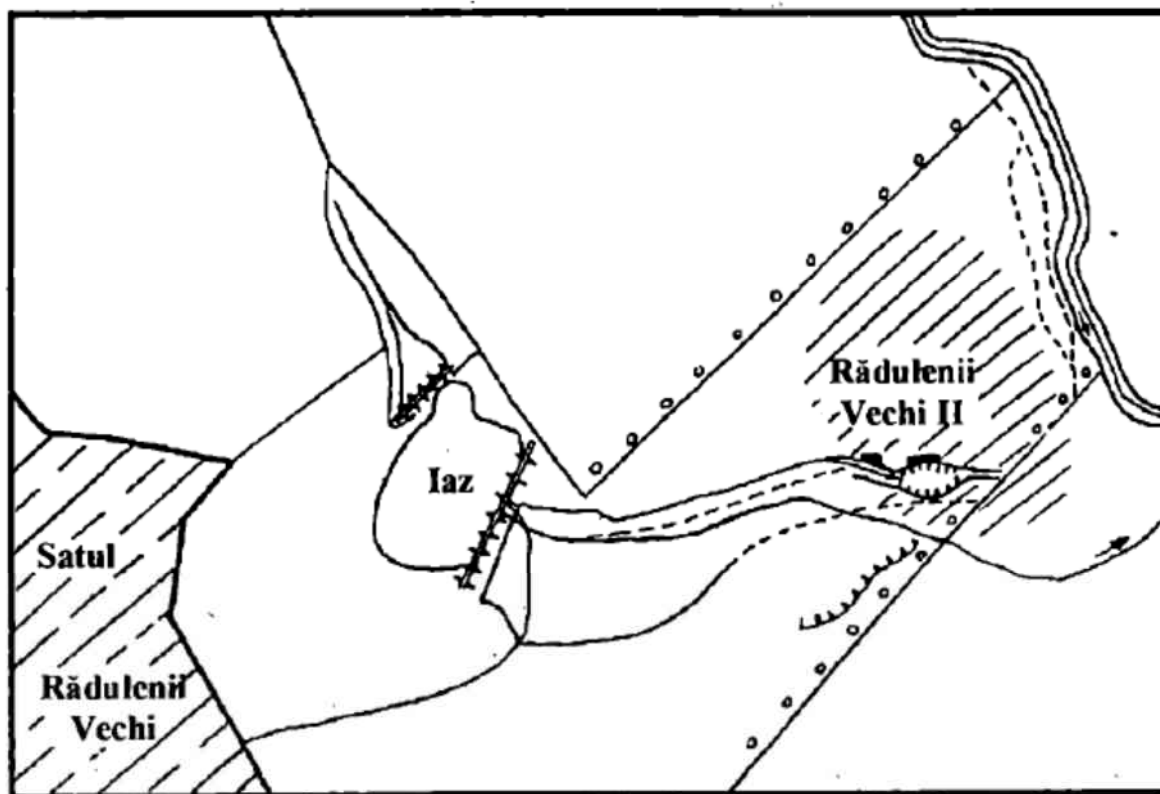

Fig. 1 Planul așezării Rădulenii Vechi II.

Figură 6. Harta amplasării vestigiilor arhiologice de la Rădulenii Vechi II.

2.4 RESURSELE NATURALE

2.4.1 Fondul forestier, flora și fauna

Suprafața totală a fondului forestier a satului Rădulenii Vechi peste 100 ha, inclusiv fâșiile forestiere de protecție pentru terenurile agricole. Pădurile sunt formate din diverse specii de foioase (stejar, cireș, arțar, salcâm, tei), în amestec sau în masive.

Situația sanitară a fondului forestier se află sub controlul serviciului silvic. Controlul se efectuează zilnic de către colaboratorii serviciului silvic.

Numărul aproximativ de arbori plantați anual este în mediu de 1500 copaci.

Suprafața spațiilor verzi alcătuiește 10% din total, iar ca pondere pe cap de locuitor constituie 0,0787 ha, ce este insuficient și necesită extindere. Biodiversitatea lumii animale este redusă.

Fauna și flora constituie o bogăție regenerabilă de mare preț în condițiile unei valorificări raționale.

Fauna include animale sălbatice și păsări. Printre animale se întâlnesc vulpi, nevăstuici, iepuri, mistreți, caprioare, iar printre păsări sunt rațe sălbatice, fazani, ciocănitoarea, barza, și altele.

Flora localității este specifică vegetației de silvostepă. În zonă sunt prezente peste 131 specii de plante și 27 specii de arbori și arbuști.

Pe teritoriul satului nu sunt rezervații naturale.

2.4.2 Apele de suprafață și apele subterane

Satul Rădulenii Vechi dispune de un bazin acvatic cu suprafața de cca 296,8 mii m² (29,68 ha), reprezentate prin șase iazuri. Satul nu este traversat de râuri, însă există un izvor subteran puternic

cu un debit de 100 tone/24 ore. Acest izvor este sursa de apă pentru apeductului ce se află în proces de construcție la momentul actual în localitate.

Apele subterane se află la 10 – 30 m adâncime în dependență de localizare.

Apele pluviale cauzate de ploile torențiale în ultimii ani cauzează eroziuni masive de sol de pe câmpurile agricole și gospodării, care sunt adunate în albia râurilor. În rezultat unele gospodării din localitate sunt inundate. Protecția gospodăriilor private de inundațiile pluviale este o provocare pentru localitate.

Apa în Rădulenii Vechi este asigurată doar prin intermediul fântinilor de mină, preponderent individual construite în gospodăria casnică.

Există fântâni de mină în număr de cca 217 în total în sat. Calitatea apei din fântânile de mină este foarte rea, nefiind recomandată să fie consumată de om.

2.4.3 Clima și aerul

Clima din localitate este specifică zonei – temperamentală continentală. Temperatura medie anuală este aproximativ 9.6 grade C.

Temperatura medie lunară a celei mai reci luni (ianuarie) este de – 3,6°C, iar a celei mai calde luni (iulie) este de + 27°C. Temperatura maximă absolută a aerului constituie 33,7°C, iar temperatura minimă absolută este de (- 20,9° C). Primele înghețuri se remarcă, de obicei, la jumătatea lunii octombrie, iar ultimele înghețuri la jumătatea lunii aprilie. Durata perioadei fără înghețuri constituie 180 – 190 zile. Solul începe să înghețe la sfârșitul lunii noiembrie și se dezgheață la jumătatea lunii martie. Adâncimea înghețurilor atinge 43 – 65 cm. Învelișul de zăpadă apare la începutul lunii noiembrie și dispare în luna martie – jumătatea lunii aprilie. Numărul zilelor cu înveliș de zăpadă variază între 20 – 90. Destul de frecvente sunt iernile fără zăpadă. Asupra repartiției stratului de zăpadă influențează și condițiile locale, în special relieful.

În ultimii ani se atestă o mărire a temperaturii medii anuale, inclusiv temperaturi ridicate pe timp de iarnă. Conform datelor Serviciului Meteorologic din Moldova anul 2019 a fost cel mai călduros an, din toți cei 125 ani, de când se duce evidența temperaturii medii anual la noi în țară. Ploile torențiale și furtuni puternice au avut loc în anul 2014. Ploi cu grindină au cauzat pierderi semnificative și în 2016.

Începând cu toamna 2019, s-a atestat o secetă hidrologică severă, prelungită până în primăvara anului 2020.

Cantitatea anuală de precipitații este de 638 mm, iar numărul zilelor cu precipitații de la 0,1mm și mai mult este de 132,7. Umiditatea relativă a aerului este de cca. 70%.

Umiditatea aerului are o importanță mare pentru gospodăriile agricole. Umiditatea relativă, se caracterizează prin valori medii anuale de 71-76 %. Pe parcursul anului valorile umidității relative variază cu valori mai înalte în luna decembrie (84 – 90 %) și mai mici în luna mai (60 – 65 %).

2.4.4 Solurile

Resursele de sol din Rădulenii Vechi ocupă suprafața de 2545,36 ha. Predomină cernoziomurile în proporție de 78%, solurilor brune și cenușii revenindu-le 21%. Bonitatea medie a solurilor este de 72 puncte. Gradul de utilizare a terenurilor agricole în localitate este de aproximativ 100%, nefiind înregistrate terenuri ce nu sunt prelucrate. Terenurile degradate în localitate constituie 67 ha..

2.5 STRUCTURA URBANISTICĂ RĂDULENII VECHI

Satul Rădulenii Vechi pe plan urbanistic nu a evoluat. Localitatea nu are un plan urbanistic. Acest document necesită a fi elaborat pentru o dezvoltare durabilă a localității.

Din **suprafața totală a localității de 2545,36 ha**, 1623,23 ha sunt proprietate privată, 9,45 ha proprietate de stat,

Tabel 2. Suprafețele pe tipuri de terenuri în s. Rădulenii Vechi au următoarea structură:

Tip	Indicator
Teren agricol, din care:	1631,99 ha
Teren arabil	1510,71 ha
Plantații multianuale total, din care:	112,86 ha
Livezi	91,03 ha
Vii	19,57 ha
Terenuri ale fondului locativ	52,52 ha
Teren al localității	103,12 ha
Spații verzi	0,568 ha
Fondul de rezervă	32,25 ha
Clădiri industriale și transport	9,23 ha
Fondul silvic, din care:	100 ha
aparține gospodăriei silvice	0,0 ha
aparține Primăriei	100,00 ha
Ape de suprafață	29,68 ha
Pășuni	517,90 ha

2.6 PATRIMONIUL LOCATIV

Neoficial mărimea fondului locativ din Rădulenii Vechi este în descreștere, datorită fenomenului de migrare a locuitorilor către zone urbane și migrației peste hotare. Fondul locativ este privatizat în mărime de peste 100%. Conform datelor oficiale ale BNS, fondul locativ¹ în localitate a evoluat în felul următor:

Fondul locativ (unitati), la sfarsitul anului pe Indicatori, Ani si Localitati

	2016	2017	2018	2019	2020
	com. Radulenii Vechi	com. Radulenii Vechi	com. Radulenii Vechi	com. Radulenii Vechi	com. Radulenii Vechi
Blocuri locative si case specializate	1	1	1	1	1
Apartamente in blocuri locative	2	2	2	2	2
Case de locuit individuale	935	936	937	937	937
Apartamente si case de locuit individuale	937	938	939	939	939

Figură 7. Fond locativ – unități.

Fondul locativ (suprafata totala), la sfarsitul anului pe Indicatori, Ani si Localitati

	2016	2017	2018	2019	2020
	com. Radulenii Vechi	com. Radulenii Vechi	com. Radulenii Vechi	com. Radulenii Vechi	com. Radulenii Vechi
Suprafata totala	38 349	38 465	38 730	38 730	38 730
Suprafata totala, exclusiv casele de locuit individuale	265	265	265	265	265
Suprafata totala a caselor de locuit individuale	38 084	38 200	38 465	38 465	38 465

Figură 8. Fond locativ – m2.

Cifrele de mai sus reprezintă date statistice publicate de Biroul Național de Statistică.

¹ sursa: www.statistica.md

Primăria Rădulenii Vechi a oferit următoarele date evaluate local: 700 case individuale, din care 73 de case sunt părăsite și nu locuiește nimeni. Suprafața fondului locativ al satului înregistrat la primărie constituie – 42968,65 m2.

2.7 RESURSE DEMOGRAFICE

Conform datelor ultimului recensământ al populației efectuat de BNS, Rădulenii Vechi în anul 2014 ²a înregistrat un număr de 1645 locuitori.

Numărul populației s-a diminuat față de datele de la ultimul recensământ efectuat de BNS în anul 2004. Atunci populația din Rădulenii Vechi a constitui 1272 locuitori.

Din numărul total actual al locuitorilor bărbații constituie 610, iar numărul femeilor este 662.

Important !!!

Doar datele oficiale ale recensământului din 2014 reevaluate constituie datele corecte ale numărului populației și care sunt folosite în Strategiile și Evaluările de Programe Naționale și Internaționale.

Divizarea după vârste este după cum urmează:

- 0-17 ani – 218 persoane;
- 18-65 ani – 853 persoane;
- 65+ ani – 201 persoane;

Natalitatea și mortalitatea în Rădulenii Vechi ³au înregistrat următoarele cifre conform actelor eliberate de Primăria Rădulenii Vechi în 2021:

- Numărul nou-născuți – 3 persoane;
- Număr decedați – 27 persoane;

Datele demografice la ziua de azi, prezentate de Primăria Rădulenii Vechi sunt următoarele:

Numărul total de locuitori – 1291 persoane, din care:

- Bărbați – 555;
- Femei – 726;
- Copii sub 17 ani – 261;
- Populația activă: femei 17-59 ani – 455, bărbați 17-62 ani – 300, pensionari – 275;

<i>Nr persoanelor plecate (mai mult de 1 an)</i>	230
<i>Nr persoanelor plecate temporar (mai puțin de 1 an)</i>	n/a
<i>Nr persoanelor care au imigrat în localitate în ultimii 5 ani</i>	n/a
<i>Densitatea populației, locuitori/km2</i>	72/km2
<i>Nr. de persoane înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă ca șomeri</i>	1
<i>Nr. de persoane angajate la muncă pe teritoriul localității</i>	105
<i>Nr. de persoane angajate la muncă în afara localității pe teritoriul RM</i>	n/a
<i>Număr de familii în localitate</i>	672

²

https://statistica.gov.md/public/files/Recensamint/Recensamint_pop_2014/Rezultate/Tabele/Caracteristici_populatie_Comune_RPL_2014_rom_rus_eng.xls

³ Sursa: date oferite de Primăria s. Rădulenii Vechi

<i>Numărul de căsătorii înregistrate în ultimul an</i>	1
<i>Persoane cu dizabilități total:</i>	0
<i>din care, Copii cu dizabilități</i>	0
<i>Persoane singuratice în etate</i>	5
<i>Beneficiari de asistență socială</i>	100

Demografia localității este afectată de factorii de migrație locală și internațională, dar și de sporul natural negativ. Migrația internă are loc datorită faptului că familiile care au loc de muncă în orașul Florești, aleg să migreze cu traiul acolo, iar locuitorii din Rădulenii Vechi aleg să se mute în oraș din cauza unor condiții de trai și infrastructură mai bune decât în localitatea rurală de unde provin.

Proгноzele asupra numărului populației Republicii Moldova efectuate de ONU, prevede scăderea numărului de locuitori pe întreg teritoriul țării în medie cu 1,1% anual. Tot conform acestor prognoze scăderea de populație în Moldova va fi de -36% prognozată pentru anul 2050 și -51% în anul 2100. Cele mai mari scăderi de populație vor fi în mediul rural.

Îmbătrânirea populației este la fel un fenomen social care deja înregistrează ritmuri majore. Vârsta medie va crește de la 38 ani cifră atestată în 2015 - la 47 ani în 2060. Ponderea persoanelor în etate va crește mai mult de două ori și va constitui 27% din populație. Cea mai mare parte a populației va fi reprezentată de femei care au peste 60 de ani. Un dezechilibru mare între sexe – femei și bărbați pe categorii de vârste se atestă la categoria de vârstă 65+. Ponderea femeilor la această categorie de vârstă este mai mare decât a bărbaților, pe motiv că la bărbați se atestă o rată înaltă de mortalitate din cauza bolilor cardiovasculare în perioada de după 50 ani.

Populația din Rădulenii Vechi are următoarea structură etnică aproximativă:

- moldoveni/români – 100,00%;
- ucraineni – 0,0%;
- ruși – 0,0 %;
- alte – 0,0%;

2.8 INFRASTRUCTURA

Infrastructura s. Rădulenii Vechi se caracterizează ca fiind într-o stare satisfăcătoare, fiind întreținută anual din resursele bugetare existente.

2.8.1 Rețea de Drumuri

Satul Rădulenii Vechi se conectează la rețeaua de drumuri naționale cu R13 prin intermediul drumului local L186.

Lungimea totală a drumurilor în localitate este de 30,00 km, din care 2,0 km sunt drumuri cu asfalt și 7,0 km sunt drumuri acoperite cu piatră, iar restul cu pământ. Serviciile de întreținere a drumurilor locale sunt subcontractate de la întreprinderile municipale din regiune prin licitații publice.

Localitatea are 38 străzi. Există un pod, care este în stare nesatisfăcătoare și necesită reparație.

Transportul rutier este principalul mijloc de transport. Localitatea nu dispune de cale ferată. Transportul rutier de pasageri este gestionat de Gara Auto filiala Florești, care deservește și gestionează rutele de pasageri: locale, regionale și internaționale. Există trei rute pe zi raionale spre orașul Florești și trei rute spre capitală. Sunt amenajate două stații de așteptare autobus.

2.8.2 Apeduct și canalizare

Serviciul apă este la moment în proces de construcție în localitate. Există un proiect pentru construcția apeductului care a fost început câțiva ani în urmă. Din suma totală de 12 milioane lei, finanțate din Fondul Ecologic Național, au fost debursate și utilizate doar 6 milioane lei. S-a reuși conectarea instituțiilor publice la apeduct gimnaziul și grpdinița.

Gospodăriile se alimentează din fântâni de mină, care în sunt sunt aproximativ în număr de 217.

Doar patru fântâni sunt publice, restul fiind private, construite în interiorul gospodăriilor locuitorilor.

Satul nu are nici sistem de canalizare, la instituțiile publice canalizarea reprezintă câteva fose în pământ.

2.8.3 Resurse energetice

Rădulenii Vechi utilizează resurse energetice tradiționale: carburanți, gaz lichefiat în butelii, electricitate, cărbune. Rețeaua distribuție a energiei electrice este gestionată de SA „Red-Nord” și este bine dezvoltată. Toate gospodăriile din Rădulenii Vechi sunt conectate la energie electrică, iar gradul de satisfacție din partea populației este medie. Unele porțiuni de rețele sunt învechite și necesită a fi renovate de către operatcom.

În localitate există 258 de piloni electrici.

Iluminatul public în Rădulenii Vechi a fost renovat în anul anual din bugetul local. Porțiuni noi sunt reabilitate în fiecare an, iar la moment mai mult de 2,8 km de drum local dispune de iluminat public. La iluminatul public se instalează becuri led, cu grad ridicat de eficiență și consum mic de electricitate.

Localitatea dispune de gazoduct cu lungime de 14,5 km, iar un număr de 245 de gospodării și 3 instituții publice sunt gazificate.

Utilizarea energiei regenerabile în Rădulenii Vechi este mică, dar aplicată. În câteva gospodării se utilizează panouri fotovoltaice. Numărul mic de case care utilizează energie regenerabilă se datorează investițiilor mari necesare de a fi implementate.

2.8.4 Managementul deșeurilor

Colectarea și evacuarea deșeurilor menajere solide este efectuată în satul Rădulenii Vechi regionalizat de către Întreprinderea Municipare Salubritate din Florești. Costul serviciului de evacuare deșeurilor este de 14 lei/persoană lunar.

Satul nu dispune de groapă de gunoi autorizată. Populația distruge mare parte din gunoiul menajer prin ardere, sau îl aruncă în locuri neautorizate.

2.9 SERVICII LOCALE

2.9.1 Societatea civilă

Sectorul de societate civilă din Rădulenii Vechi este slab dezvoltat. Există două organizații de Societate Civilă în localitate:

- ONG „UNIC 2” – asociația utilizatorilor de gaze;
- ONG „Trepte în urcuș” – asociația părinților și pedagogilor pe lângă gimnaziul local;

Însă aceste două organizații nu sunt active, iar la nivel comunitar nu există o implicare activă în viața socială. Este necesar identificarea unor persoane active și cu inițiativă, dornice să dezvolte asociație locală.

Recent Rădulenii Vechi a aderat la Grupul de Acțiune Locală „Lunca Răutului” în parteneriat cu localitățile din vecinătate.

2.9.2 Educația

Serviciile de educație în Rădulenii Vechi se reprezintă prin instituțiile de nivel preșcolar și gimnazial. Autoritatea Publică este fondator și gestionează activitatea instituției de educație timpurie din localitate: Grădinița Rădulenii Vechi „Fluturașii”.

Datele de contact ale instituției sunt:

- Adresa: MD-5035, s.Rădulenii Vechi, raionul Florești;
- Telefon: 025046241;
- Email: raduleniiivechigradinita@mail.ru;
- Director : Burusiuc Valentina.

Date prezentate de Primărie privitor la repartizarea copiilor pe instituții se conțin în următorul tabel:

Grupe - 2	Număr copii
Grădinița Rădulenii Vechi „Fluturașii”	
Capacitate total	100
Număr existent de copii	35

Tabel 3. Numărul ⁴copiilor din IET din Rădulenii Vechi

IET Grădinița Rădulenii Vechi „Fluturașii” are în gestiunea sa 2 grupe mixte de copii:

- 2-4 ani;
- 5-7 ani.

Biroul Național de Statistică indică următoarele date, pentru IET „Fluturașii” din Rădulenii Vechi pentru perioada 2015-2020:

Institutiile de educatie timpurie pe Indicatori, Ani si Localitati

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	s. Radulenii Vechi	s. Radulenii Vechi	s. Radulenii Vechi	s. Radulenii Vechi	s. Radulenii Vechi	s. Radulenii Vechi
Numarul de institutii	1	1	1	1	1	1
Numarul de grupe (inclusiv cabinete, sali pentru ocupatie)	2	2	2	2	2	2
Suprafata incaperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, salilor pentru ocupatie) (metri patrati)	185	185	185	185	185	185
Numarul de locuri pentru copii	100	100	100	100	100	100
Numarul de copii - total	50	45	45	45	45	45
Numarul de copii de 0-3 ani	17	21	13	15	8	5
Numarul de copii de 4-5 ani	24	21	26	24	32	32
Numarul de copii de 6-7 ani	9	3	6	6	5	8
Numarul de copii cu cerinte educationale speciale	-	-	-	-	-	-
Numarul de copii cu dizabilitati	-	-	-	-	-	-
Numarul de copii in grupe cu destinatie speciala	-	-	-	-	-	-
Numarul de pedagogi/cadre didactice - total	3	3	3	4	4	4
Numarul de directori	1	1	1	1	1	1
Numarul de educatori	2	2	2	3	3	3
Alti pedagogi	-	-	-	-	-	-

Tabel 4. Date BNS pentru IET Fluturașii din Rădulenii Vechi pentru 2015-2020.

⁴ sursa: raportul Primăria s.Rădulenii Vechi

Clădirea a fost construită în anul 1928 și are suprafața totală de 185 m², cu 4 cabinete, din care sunt utilizate doar 2. Din dotări există trei computere și o imprimantă.

Din lucrurile realizate la IET Fluturașii putem menționa:

- acoperișul a fost renovat în anul 2014-2015, prin intermediul FISM cu suma de ccc 485 mii lei;
- Reparații interioare în anul 2015 în valoare de 380 mii lei – FISM;
- Renovarea blocurilor sanitare interioare în 2020-21 în valoare de 380 mii lei, la fel prin FISM;
- Un pavilion de joacă amenajat;
- Cantina suficient dotată;
- Încălzire pe gaz;
- Există un computer, xerox și printer;

Din necesitățile instituției s-a identificat:

- Eficientizarea energetică a clădirii pentru economisirea gazului la încălzire pe timp de iarnă;
- Schimbarea sistemului interior de încălzire și a cazanului;
- Amenajarea și supraveghere cideo teritoriu, renovarea gardului, pavajului, terenului;
- Dotări suplimentare pentru cantină și renovarea blocului alimentar.

- **Figură 9. IET Fluturașii, s. Rădulenii Vechi.**

Instituțiile din ciclul școlar din satul Rădulenii Vechi este doar:

- Gimnaziul „Petru Lucinschi” s. Rădulenii Vechi;

Figură 10. Gimnaziul „Petru Lucinschi” s. Rădulenii Vechi.

Evoluția situației în acest sector, sunt prelevate din datele statistice aferente instituțiilor educaționale din treapta primară și gimnazială publicate de BNS.

Numărul copiilor⁵ din instituțiilor de educație școlară și alte caracteristici sunt prezentate în următorul tabel:

⁵ sursa: www.statistica.md

Institutii si elevi in invatamantul primar si secundar general pe Indicatori, Ani si Localitati

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
	s. Radulenii Vechi	s. Radulenii Vechi	s. Radulenii Vechi	s. Radulenii Vechi	s. Radulenii Vechi	s. Radulenii Vechi
Numarul de institutii	1	1	1	1	1	1
Suprafata totala a incaperilor scolare (metri patrati)	3 235	3 235	3 235	3 235	3 235	3 235
Numarul de clase (inclusiv cabinetele de studii si laboratoare)	22	12	13	13	13	13
Suprafata claselor (inclusiv a cabinetelor si laboratoarelor) (metri patrati)	1 135	619	670	670	670	1 135
Numarul de locuri pentru elevi	620	620	620	620	620	620
Numarul elevilor - total	86	83	102	98	90	83
Numarul elevilor - clasele 1-4	34	33	37	30	34	33
Numarul elevilor - clasele 5-9	52	50	65	68	56	50
Numarul elevilor - clasele 10-11	-	-	-	-	-	-
Numarul elevilor - clasele 12	-	-	-	-	-	-
Numarul elevilor din clasele 1 care au fost incadrati in programe de educatie prescolara	8	11	12	7	10	7
Numarul de elevi cu cerinte educationale speciale	10	9	9	6	5	7
Numarul de elevi cu dizabilitati	-	-	-	-	-	-
Numarul de elevi in scoli pentru copii cu deficiente in dezvoltarea intelectuala sau fizica	-	-	-	-	-	-
Numarul total de absolventi, la inceputul anului de studii	14	14	9	13	19	11
Numarul de absolventi ai gimnaziilor	14	14	9	13	19	11
Numarul de absolventi ai liceelor	-	-	-	-	-	-

Tabel 5. Evoluția învățământului primar și secundar în com.Rădulenii Vechi.

Gimnaziul în anul 2021 a fost frecventat de 81 de elevi, numărul de cadre didactice este de – 15, din care 2 sunt din conducere, iar personal auxiliar sunt 14 persoane, din care: bibliotecar - 1, asistent medical - 1, bucațar – 1, paznic – 2, deridicătoare – 5, operatori – 3, șofer – 1.

Din clasa 1 până în clasa 9, există câte o singură grupă de clasă, cu câte 6-19 elevi în fiecare. Rata de școlarizare este de 100%, și nu există abandon școlar.

Din categoria grupurilor de risc fac parte:

Grupul de risc	Total	din ei			%
		cl. I-IV	cl. V-IX	cl. X-XII	
Elevi luați la evidență	0	0	0		0,0%
Elevi orfani	0	0	0		0,0%
Elevi tutelați	3	1	2		3,6%
Elevi din familii numeroase (3 și mai mulți copii)	20	10	10		23,8%
Elevi din familii incomplete	6	1	5		7,1%
Elevi la care ambii părinți sunt plecați peste hotare	5	1	4		6,0%
Elevi la care un părinte este plecat peste hotare	13	3	10		15,7%
Elevi cu părinții plecați peste hotare ce dispun de tutelă oficială	3	1	2		3,6%
Elevi din familii social-vulnerabile	19	6	13		22,9%

Tabel 6. Grupurile de risc ale elevilor Gimnaziul „Petru Lucinschi” s.Rădulenii Vechi.

Clădirea gimnaziului este tip, fondată în anul 1975, având două blocuri cu câte trei etaje. Alte date sunt prezentate în tabelul de mai jos:

⁶ sursa: www.statistica.md

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a satului Rădulenii Vechi 2022-2030

Suprafața totală (metri pătrați)	3166,0	
Nr. de blocuri/etaje	2	3
Nr. sălilor de clasă/ din ele utilizate	17	12
Capacitatea după proiect (nr. de locuri)	620	
Bufet (da/nu)/ cantină (nr. de locuri)	da	120
Punct medical (metri pătrați)	12,0	
Teren pentru sport (metri pătrați)/ joacă (da/nu)	450,0	da
Sală de sport (nr./metri pătrați)	1	157,0
Sală de festivități (da/nu)	da	
Bibliotecă (metri pătrați)	43,0	
Manuale (nr.)	3800	
Literatură artistică (nr.)	2000	
Sală de lectură (nr. de locuri/nr. de calculatoare)	1	16
Laborator de chimie (nr./ metri pătrați)	1	14,0
Laborator de fizică (nr./ metri pătrați)	1	14,0
Laborator de biologie (nr./metri pătrați)	1	18,0
Alte laboratoare (nr./ metri pătrați)		
Cabinet de informatică (nr./ nr. de stații)	1	11
Sală de calculatoare (nr./metri pătrați)	1	52,0
Calculatoare (nr. pentru elevi/ elevi la 1 calculator)	14	7
Calculatoare (nr. pentru cadre didactice/nr. pentru manageri)	3	2
Nr. de table interactive/proiectoare		2
Conectare la Internet ((da/nu)/nr. de calculatoare conectate)	da	14
Asigurare cu transport (da/nu)	da	
Sistem de aprovizionare cu apă (da/nu)	nu	
Sistem de canalizare (da/nu)	nu	
Sistem de încălzire (da/nu)	da	
Bloc sanitar în interior (da/nu)	da	
Asigurarea condițiilor pentru copiii cu probleme locomotorii (da/nu)	nu	
Centru de resurse pentru educația incluzivă ((da/nu)/metri pătrați)	da	72,0
Alte centre (nr./metri pătrați)		

Tabel 7. Caracteristica Gimnaziului „Petru Lucinschi” s.Rădulenii Vechi.

Un număr de 14 elevi sunt transportați zilnic din localitatea învecinată Dumitreni, la gimnaziul din Rădulenii Vechi.

Gimnaziul a implementat mai multe proiecte pe parcursul ultimilor ani:

1. Dotări cu computer și tehnică de la Fundația Orange în anul 2011;
2. Renovarea blocurilor sanitare și alimentare în anul 2018, finanțat de FISM – suma 300 mii lei;
3. Construcția Cazangeriei, gazificare, schimbare geamuri și uși în anul 2014 – suma de 826 mii lei;
4. Renovarea sistemului de electricitate interior și cel de încălzire finanțat de Consiliul Raional Florești, în sumă de 500 mii lei;

Din punctele bune din cadrul Gimnaziului Petru Lucinschi s.Rădulenii Vechi menționăm:

- Dotări suficiente;
- Sistem de încălzire pe gaz, însă cu costuri mari;

- Conectate la apeduct recent;
- Rezultate importante la olimpiade și concursuri școlare;
- Existență suprafață de 1,4 ha de teren agricol propriu, unde există plantație de struguri, mere și nuci. Elevii și profesorii practică munca agricolă în cadrul orelor de muncă;

Din necesitățile instituției menționăm:

- Necesitatea eficientizării energetice pentru clădirea gimnaziului;
- Amenajarea terenului de sport de afară;
- Amenajarea teritoriului;
- Video supraveghere pe teritoriul instituției;
- Renovarea și dotarea blocului alimentar;
- Renovare acoperiș la clădire;
- Dotări cabinete și ateliere;

Un lucru important este de luat în considerare:

Datorită natalității scăzute în următoarea perioadă de 5-10 ani, se poate de luat în calcul desființarea gimnaziului pe motiv că există foarte puțini elevi. Distanța mică 12 km - până la orașul Florești, va face posibilă transportarea zilnică pe viitor a elevilor spre instituțiile de educație din oraș.

2.9.3 Cultură, sport și agrement

Sectorul de cultură din localitate este susținut prin instituțiile existente din localitate. Există două cămine culturale, și două Biblioteci Publică, Stadion sportiv.

Figură 11. Casa de Cultură și Biblioteca Publică Rădulenii Vechi.

Casa de Cultură a s.Rădulenii Vechi este o instituție publică de cultură, care desfășoară activități în domeniul cultural, de informare și de educație permanentă. Clădirea a fost construită în anul 1969, capacitatea sălii este de circa 600 locuri, are suprafața de 1186 m², sunt 6 camere cu destinație pentru diverse activități, cât și spațiu pentru desfășurarea repetițiilor ale formațiilor artistice de amatori. Biblioteca publică Rădulenii Vechi este situată în incinta Casei de Cultură Rădulenii Vechi.

Clădirea are două etaje, iar la primul etaj se află:

- Biblioteca Publică Sătească,
- sala mare de festivități, unde au loc festivități culturale: nunți , cumătrii, petreceri.
- Sala de dansuri ,
- Sala sportivă : șah și tenis;
- Camera pentru teatrul de păpuși și teatrul gramatic;
- camera pentru frizerie.

La etajul II se găsesc:

- Sala de ședințe
- Sala de dansuri pentru membrii cercului coregrafic
- Sala de repetiții a formațiilor folclorice

- Încăperea dată în arendă Telecomului în care se găsește stația de telefoane;
- Încăperea unde se află Centrul de consultații ACSA;
- Salonul pentru membrii cercului „Mîini dibace”

Figură 12. Ansamblul folcloric Vatra Satului s. Rădulenii Vechi.

În casa de cultură au activat următoarele cercuri și formații de artiști amatori :

- „Formația folclorică „Model” „Vatra satului”;
- formația folclorică de copii „Flururașii”;
- formația folclorică de elevi „Moștenitorii” ;
- colectivul de soliști;
- Teatrul de păpuși „Model” „Spiriduș”
- Teatrul dramatic „Smărăndița” ;
- cercuri pe intererese: clubul amatorilor de tenis și șah, clubul amatorilor de dans (modern contemporan), de muzică contemporană, clubul tinerilor gospodine, clubul meșterilor populari (lemn, pae, croșetat),
- clubul” Mîini dibace”

Casa de Cultură are o conlucrare activă cu Direcția raională de Cultură, Biblioteca Publică Rădulenii Vechi. Conform raportului anual prezentat de instituție, Casa de Cultură organizează peste 12 de evenimente culturale anual pentru localitate.

Casa de Cultură Rădulenii Vechi are următoarele necesități;

- Construcția bloc sanitar;
- Lipsa sistemului de încălzire;
- Lucrări de reparație interioare;
- Dotări cu echipament muzical, vestimentație și mobilier;

Biblioteca Publică Rădulenii Vechi se află în incinta Casei de Cultură Rădulenii Vechi. Sala de lectură are 110 m2, dispune de 4 locuri pentru lectură, 2 computere obținute prin programul Novateca, o tabletă și un fond mic de cărți.

Nesitățile bibliotecii sunt:

- lipsa sistemului de încălzire;

- dotări cu mobilier, dulapuri;
- Renovarea interioare podele, încăpere;
- Suplinirea cu cărți și enciclopedii;
- Bloc sanitar;

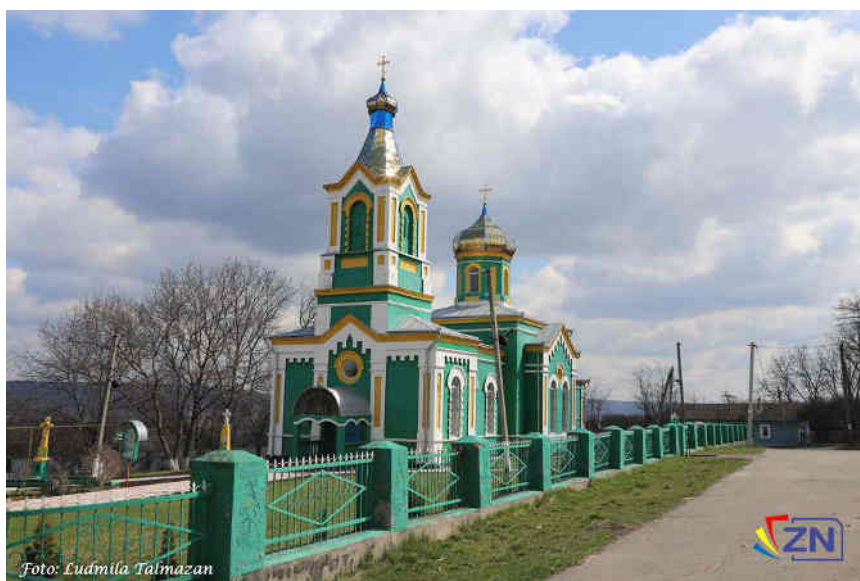
Muzeul satului Rădulenii Vechi , deschis în anul 2006. Cuprinde 140 exponate arhaice, care ține de nivelul de viață al țăranilor, trecutul ținutului natal. El se află în cadrul Bibliotecii Publice.

Există multe case în stil vechi, frumos ornamentate cu desene, exponate care păstrează totodată spiritul locuinței tradiționale, cu mobilier vechi, cu cuptor și obiecte ce reamintesc de viața satului, de casele mici unde cresc visuri mărețe.

Figură 13. Casă stil vechi s. Rădulenii Vechi.

Biserica „Sântul Nicaloe” din Rădulenii Vechi a fost construită începând cu anul 1906 și finalizată în 1913. În perioada sovietică, când se închideau lăcașurile de cult, a fost o tentativă a puterii de atunci să închidă și ușile bisericii din Rădulenii Vechi, chiar de sărbătoarea Sf. Apostoli Petru și Pavel, în 1962. Dar toți oamenii, îndrumați de preotul Vasile Muduc, au ieșit care cu furcile, care cu sapele, în apărarea credinței. Președintele de colhoz și secretarul de partid au calmat lumea și de atunci nimeni nu mai venit cu așa propuneri.

Figură 14. Biserica „Sfântul Nicaole” s. Rădulenii Vechi.

Din necesitățile bisericii enumerăm:

- Renovarea urgentă a acoperișului – grav afectat;
- Renovare interioară;
- Încălzirea interioară;
- Amenajarea și îngrădirea cimitirului;

Hramul satului Rădulenii este în data de 22 Mai.

Monumente Istorice:

- Monumentul ostașilor căzuți în Marele Război pentru Apărarea Patriei construit în anul 1970, care
- Crucea Memorială din centrul satului construită de meșterul din satul Cosăuți
- Monumentul dedicat denumirii satului Rădulenii Vechi construit în anul 2009 de către cet. Bogdan Ion Dumitru – deputat în sovetul orășenesc din orașul Kiev. Acest monument a fost sfințit în Ziua Hramului 22.05.2010 unde au participat toți sătenii satului și a rămas în istorie o zi de neuitat.
- Monumentul „Stîlpul fetei”, de la care provine denumirea satului, construit în anul 2009 și sfințit în anul 2010 odată cu Monumentul întrării în sat.
- Monumente funerare ce se găsesc în ograda bisericii construit în anul 1999 de către Fedico Elisaveta și Zamăneagră Maria, dedicat „În memoria Creștinilor”
- Monumentul funerar dedicat lui Vasile Meleghe, unde sînt înscrisi toți membrii familiei.
- Monumentul funerar a lui Tănase Meleghe-fost boier al satului și al soției sale, care a murit în acelaș an, lăsînd 5 orfani, dintre care cel mai mic copil- Zoia, născută în anul 1928, a trăit în România . Meleghe Zoia a fost în anul 2005 și a fost în vizită în satul Rădulenii Vechi la mormîntul părinților și a rudelor sale. Ultima dorință a ei a fost ca să fie înmormîntată lîngă părinți.
- Monumentul lui Meleghe Olga Iacob, soția lui Egor Meleghe, decedată la nașterea fiului lor, Afanasie Gorici.
- Monumentul Meleghe Egor fiul lui Afanasie Meleghe
- Monumentul funerar dedicat lui Ioan Perju boierul satului și soției lui Ecaterina.
- Biserica din cimitir a fost zidită de boierul Gheoghe Izmană. Piatra lui de mormînt se află chiar în spatele altarului bisericii (1779-1845)
- Biserica Veche din secolul XVII construită în anul 1798, este un monument istoric vechi.
- Monumentul „Memoria părinților” construit în anul 2011 cu contribuția copiilor familiilor Groza Alexandru și Agafia, Groza Dumitru și Olga, Groza Vladimir și Vera construit de către meșterul din Cosăuți.

Mai jos sunt prezentate imagini cu monumentele din localitate:

Figură 15. Monumente s. Rădulenii Vechi.

Casa Memorială „Petru Lucinschi”

La 27 ianuarie 1940, la Rădulenii Vechi, Județul Soroca, s-a născut Petru Lucinschi, care a devenit al 2-lea Președinte al R. Moldova.

Nu departe de primărie, se află ograda părintească în care a crescut viitorul demnitar. Vopsită în albastrul cerului, cu perdelele vânturate în ușa întredeschisă, iată, iată, vezi spiritul casei cum mișună neastâmpărat printre lucrurile vechi. Casa este îngrijită de doamna Zoia Sochircă, asistent social. Se simte mult suflet în activitatea sa, în fiecare obiect aranjat cu grijă, chiar dacă nu este remunerată pentru munca de voluntariat.

„Povestea muzeului a pornit din inițiativa fostei doamne primar, Margareta Lepădatu și a domnului Petru Lucinschi, care a făcut donație primăriei, astfel ca ușile casei părintești să fie întotdeauna deschise, relatează doamna muzeografă. Casa a devenit un punct turistic al satului. De când s-a deschis, muzeul a primit oaspeți din țară și de peste hotare. Totodată, periodic îi pășește pragul și Petru Lucinschi, întotdeauna cu noi exponate, cadouri pe care le-a primit de la alți conducători. Avem fotografii, s-a păstrat sovca, țolurile, patifonul, chiar și lampa de 12, la care făcea lecțiile.

Când revine, îi place să fie primit cu zeamă cu tăiței și mămăligă. Dintre amintiri, povestește cum venea în timpul repausului și rupea prune din ogradă, de asta am sădit niște copăcei de pruni.” Unul dintre exponatele interesante este și cușma lui Moș Chirușcă, tatăl lui Petru Lucinschi.

Figură 16. Casa memorială Petru Lucinschi s. Rădulenii Vechi.

2.9.4 Ocrotirea Sănătății și protecție socială

Oficiul Medical Rădulenii Vechi este amplasat în centrul satului la o distanță de 6 km de la OMF și la o distanță de 11 km de la centrul raional. Este o clădire cu un etaj, reparată, în stare bună, cu o suprafață de 188 m.p., construită în anul 1950. Clădirea Oficiului Medical este gazificată, telefonizată, dispune de sistem informațional computerizat. Dispune de apeduct și canalizare. Oficiul Medical este asigurat cu transport funcțional. În incinta instituției se află următoarele încăperi:

- biroul medicului de familie

- sala de proceduri și vaccinări
- cabinet prenatal
- sala de fizioproceduri
- sala de treaj
- biroul asistentei medicale superioare
- punct farmaceutic
- laboratorul
- cabinet stomatologic
- sala de odihnă
- nișă pentru inventar
- holul –sala de așteptare

Aici activează un medic de familie, două asistente medicale, și două persoane de deservire.

Serviciul protecție socială din cadrul Primăriei este reprezentat de asistenți sociali. În localitate există cca 100 persoane beneficiari de asistență socială. De asistență socială beneficiază: 31 familii social vulnerabile, 11 familii cu **mulți copii**, **4 familii cu copii invalizi pînă la vîrsta de 16 ani**, **83 invalizi de boală generală**, **13** invalizi de copilărie după 16 ani și persoanele vîrstnice.

2.9.5 Asigurarea Ordinei publice

În Rădulenii Vechi ordinea publică este asigurată de Polițistul de Sector.

2.10 DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

Sectorul economic în satul Rădulenii Vechi a înregistrat în ultimii ani o diminuare continuă. Doar sectorul agricol este unul activ în localitate.

Numărul de întreprinderi în localitate este reprezentat prin:

- Întreprinderi individuale – 5 la număr;
- Societăți cu Răspundere Limitată –4 companii;
- Gospodării țărănești – 172 oficial înregistrate, din care două prelucrează suprafețe mai mari de teren agricol;

Conform BNS în Rădulenii Vechi sunt atestate următoarele date pe sectorul zootehnic:

Efectivul animalelor în gospodăriile populației, la 1 ianuarie pe Specii de animale, Ani și Localități

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	com. Rădulenii Vechi	com. Rădulenii Vechi	com. Rădulenii Vechi	com. Rădulenii Vechi	com. Rădulenii Vechi	com. Rădulenii Vechi	com. Rădulenii Vechi
Bovine	175	168	167	150	150	69	10
Porcine	370	308	300	300	300	29	8
Ovine	542	580	306	319	319	471	0
Caprine	54	56	40	58	58	101	44

Tabel 8. Numărul de animale în s. Rădulenii Vechi conform datelor BNS

Se practică piscicultura pe cele 5 iazuri din localitate, care au suprafața totală de 26 ha.

La moment din agenții economici activi în localitate enumerăm pe umrătorii:

1. SRL Consolitera – agricultură;
2. SRL Maeta – agricultură;
3. SRL Panclip – agricultură;
4. SRL Narsim – agricultură;

Mediul economic din localitate este influențat de mai mulți factori. Cel mai important factor este distanța mică – de 12 km, față de centrul raional – orașul Florești. Deși la prima vedere s-ar părea că

amplasarea la distanță mică față de orașul Florești este un lucru pozitiv. La nivel de dezvoltare economică, se conturează tendința de concentrare a resurselor economice și umane în astfel de centre. Concentrarea de infrastructură, capital uman, facilități și servicii de calitate au atras mereu investițiile private. Din acest punct de vedere orașul Florești este un concurent veritabil pe plan de dezvoltare economică și locală. Dezavantajele satului Rădulenii Vechi în comparație cu orașul Florești sunt foarte multe, de aceea planul de dezvoltare a localității trebuie să fie orientat în principal pentru atragerea antreprenorilor mici și medii în localitate. Tinerii antreprenori de asemenea trebuie susținuți prin măsuri dezvoltate de autoritatea locală.

În acest scop ar fi necesar crearea unor facilități pentru susținerea dezvoltării IMM-urilor.

2.11 TURISMUL

Satul Rădulenii Vechi dispune de obiective turistice și monumente istorice, el poate servi drept un punct regional pentru oferirea serviciilor de excursii pentru turiști. Există mai multe obiective turistice:

1	Situl neolitic „Rădulenii Vechi II”	Vestigii arheologice ale locuințelor preistorice din împrejurimile satului. În acest situl au fost făcute mai multe descoperiri pe timpul URSS, iar obiectele găsite au fost transmise la Chișinău Muzeului de Istorie. Aceste așezări fac parte din Cultura neolitică „Cucuteni-Tripolie”.
2	Casa memorial „Petru Lucinschi”	Președintele Republicii Moldova a construit în localitate, casa părintează în casă memorial.
3	Biserica de piatră	Construcție veche de prin secolul 19.

În localitate nu sunt unități turistice active, iar infrastructura turistică slab dezvoltată descurajează crearea acestora.

Satul Rădulenii Vechi are potențial sporit în domeniul dezvoltării Turismului. Este necesară atragerea investitorilor privați în acest segment.

2.12 GUVERNAREA LOCALĂ

2.12.1 Capacitățile Autorității Publice locale

Primăria Rădulenii Vechi este instituția de guvernare locală fiind condusă de Consiliul Local și Primar.

Consiliul Local este reprezentat de Secretarul Consiliului și cei 9 consilieri locali, din care 3 consulieri bărbați și 6 femei consilieri.

Acesta activează în baza unui program anual de activitate ce cuprinde inclusiv acțiuni specifice procesului bugetar.

Primăria are în componență 7 de angajați, dintre care două persoane cu funcție de demnitate publică – primarul și secretarul.

Tabel 9. Aparatul Primăriei com.Rădulenii Vechi

Funcția	Numele prenumele
Primar	Radu Iurie
Vice-Primar	nu există

Secretar al Consiliului	Grosu Tatiana
Contabil șef	Răileanu Efimia
Perceptor fiscal	Pavlenko Aliona
Asistent social	Sochircă ZOia
Specialist funciar și cadastru	Boțoc Maria
Arhivar	Starșii Maria

Primăria Rădulenii Vechi are sediul propriu amplasat în satul Rădulenii Vechi. Clădirea are 2 nivel2 și este ocupată integral de instituție. Este clădire tip.

Suprafața totală a sediului este de cca 403 m2, are 6 birouri.

Dotările de care dispune Primăria Rădulenii Vechi sunt: mobilier, 5 computere conectate la internet, 5 imprimante, 1 scanner multifuncțional, 3 aparate de telefon și fax. Starea lor este funcțională, deși sunt uzate moral și fizic. Conectarea la internet este prin fibră optică.

Primăria Rădulenii Vechi are încheiat un acord de înfrățire cu comuna Corbi din județul Făgăraș, Romania.

2.12.2 Transparența decizională

Comunicarea și procesul de luare a deciziilor este unul deschis și accesibil publicului și locuitorilor. Primăria are pagina de Facebook. Dispune de pagină web: www.raduleniivechi.sat.md

Pentru documente importante și de interes public – se organizează ședințe de consultări publice. Bugetul anual și darea de seama privind executarea bugetului se prezintă public și plasează pe paginile de comunicare.

De asemenea Primăria Rădulenii Vechi a început implementarea mai multor acțiuni ce vor spori transparența decizională în actul de guvernare local.

2.12.3 Finanțe locale

Pentru anul 2021, bugetul Primăriei Rădulenii Vechi a fost compus din suma de 3843,1 mii lei, inclusiv 657,2 mii lei – venituri proprii.

2.13 NECESITĂȚI IDENTIFICATE A S.RĂDULENII VECHI

În cadrul procesului de colectare a informației și ședințelor grupului de lucru asupra elaborării prezentei strategii, s-au identificat mai multe necesități, care au fost sintetizate general pe toate sectoarele. Aceste necesități se vor transforma în obiective și proiecte necesare de implementat în cadrul realizării acestei strategii. Lista necesităților este prezentată mai jos:

1. Îmbunătățirea condițiilor de educație pentru învățământul de toate nivelele. Aici s-au identificat următoarele:
 - Lucrări de termoizolare și eficientizare energetică a clădirilor instituțiilor de educație;
 - Construcție și Renovarea pavilioanelor de joacă la grădinițe;
 - Dotarea cu echipamente noi și mobilier;
 - Construcția și/sau renovarea teren și sălilor de sport;
 - Renovarea rețelelor electrice interioare;
 - Amenajarea teritoriului instituțiilor;
2. Îmbunătățirea condițiilor în sistemul medical:
 - Creare Centru de reabilitare fizică;

3. Lucrări de renovare, amenajare și dotare a instituțiilor culturale, reparație Casa de Cultură, Bisrica „Sfântul Nicaole”;
4. Îmbunătățirea și dotarea serviciilor comunale;
5. Renovarea și construcția rețelelor de infrastructură (apă, drum, canalizare, deșeuri, etc...);
6. Amenajarea spațiilor publice și de agrement;
7. Sporirea siguranței publice prin supraveghere video;
8. Susținerea dezvoltării economice locale;
9. Sporirea capacităților de oferire a serviciilor publice;

Lista necesităților poate continua cu multe proiecte, însă bugetul local nu poate îndeplini în termen scurt pe toate, având finanțe limitate. De aceea lista necesităților și proiectelor propuse spre finanțare în fiecare an, se va regăsi în Planul de Acțiuni, pe care Primăria Rădulenii Vechi îl va întocmi pe o perioadă de maxim 2 ani.

2.14 ANALIZA SWOT A LOCALITĂȚII RĂDULENII VECHI

În continuare se va prezenta analiza SWOT a localității, care vor fi folosite la elaborarea principalelor direcții strategice de dezvoltare a s.Rădulenii Vechi.

PUNCTE FORTE	
Existența obiectivelor de interes turistic	Monumentele și siturile existente în Rădulenii Vechi trebuie să fie exploatate ca potențial turistic. Aplicarea unui model turistic potrivit de tip pensiune cu servicii, pentru turiștii locali și străini este un punct cheie. Condițiile de cazare la nivel înalt și servicii de petrecere excursii cu ghid sau individuale vor avea succes în domeniul turistic. Este necesar de realizat hărți cu trasee turistice, darea în chirie a mijloacelor de transport, preponderent a celor ecologice și care stimulează un mod de viață sănătos. De asemenea crearea unor pensiuni agro-turistice de agrement pentru familie poate fi o atracție foarte bună pentru localnici și străini.
Existența terenuri și clădiri	Managementul resurselor existente implică necesitatea efectuării controlului sistematic a tuturor mijloacelor fixe pe care le are în proprietate administrația. Inventarierea lor trebuie să fie făcută cel puțin o dată în an, raportând starea lor, gradul de utilizare, uzură sau alte aspecte legate de gestionarea lor. Mijloacele care nu pot fi folosite de Primărie și implică costuri mari de întreținere, trebuie să fie date în arendă agenților economic sau vândute, pentru a evita degradarea lor fizică ulterioară sau morală. Resursele cu potențial din satul Rădulenii Vechi care pot fi utilizate pentru dezvoltare sunt terenurile și clădirile existente.
Consiliul local receptiv	Consiliul local este receptiv la problemele localității, iar acest fapt trebuie promovat prin sporirea gradului de conștientizare în rândul consilierilor. Comunicarea este factor important să fie realizată sistematic axată pe problemele localității și mai puțin pe aspecte politice.

Cetățeni activi	Există un grup de cetățeni activi în localitate, care se implică în problemele localității. Este necesară de promovat și susținut cât mai intens conștientizarea și implicarea cetățenilor în rezolvarea problemelor comunitare. Există o percepție greșită în rândul populației că Primăria trebuie să se ocupe de toate treburile din localitate. Desfășurarea unor campanii de comunicare cu cetății ar eficientiza acest lucru. Trebuie de promovat că problemele din localitate pot fi soluționate doar prin implicarea fiecărui cetățean alături de primărie. Un exemplu de stimulare a implicării cetățenilor ar fi oferirea unor premii sub formă de investiții efectuate în anumite cartiere ale localității, ca rezultat a unor concursuri de salubritate. În acest mod cetățenii se vor implica mai mult și se vor responsabiliza mai mult față de bunurile publice. Trebuie de intervenit asupra percepției de a înțelege că aceste bunuri sunt și proprietatea fiecăruia dintre cetățeni.
Servicii de educație dezvoltate	s. Rădulenii Vechi are serviciile de educație bine dezvoltate, iar recente investiții în instituțiile de educație, vor spori calitatea serviciilor de educație. De asemenea promovarea cadrelor didactice tinere și atragerea lor în localitate trebuie să fie susținută.
Existența serviciului de gaz și evacuare deșeuri regionalizat	Operatorul regional este un aspect important în dezvoltarea locală. Gestionarea eficientă și dezvoltarea întreprinderii municipale regional asigură servicii de calitate pentru populație precum, apa și canalizarea, evacuarea deșeurilor și livrarea de agent termic.
Experiența APL în realizarea proiectelor cu finanțare internațională	Administrația Publică Locală alături de instituțiile sale subordonate are experiență în implementarea proiectelor. Au fost realizate proiecte cu finanțări de la FISM, Fondul Ecologic Național.
Echipa tânără și receptivă care lucrează în administrația Primăriei	Personalul din cadrul Primăriei este tânăr, energic, receptiv și repede se adaptează la situațiile de schimbare ce pot avea loc.
PUNCTE SLABE	
Infrastructură degradată și limitată	Infrastructura locală are un grad avansat de degradare. Dacă apeductul central a fost renovat în anii precedenți, atunci există necesitatea de a extinde și conecta toate gospodăriile. Sistemul cu alimentare cu apă și canalizare lipsește în localitate. Starea rețelei de drumuri locale este foarte uzată. Bugetul local nu este suficient pentru a acoperi costul anual de întreținere a acestei infrastructuri. Posibilitatea de a construi străzi noi este foarte limitată. În fiecare an sunt selectate prin consultări și deciziile consiliului local străzile prioritare ce urmează a fi construite sau reparate.

	Serviciile comunale necesită investiții majore ca renovări și dotări cu echipamente. Modernizare și investiții în eficientizarea energetică a clădirilor publice. Toate facilitățile de infrastructură din Rădulenii Vechi necesită modernizare și renovare.
Stagnarea economică	Activitatea economică în Rădulenii Vechi înregistrează un declin pe fondul stopării activității mai multor companii din localitate. Morile din localitate de ulei și făină și-au stopat activitatea. Doar agricultura este unicul sector sector în dinamică.
Competitivitatea slabă	Nivelul de competitivitate slab se atestă pe toate sectoarele. La nivel economic doar două companii din Rădulenii Vechi sunt competitive. Primăria Rădulenii Vechi ar trebui să se implice prin măsuri de stimulare și promovare a producătorilor locali și IMM-urilor, care per general ar stimula dezvoltarea economică locală.
Migrația populației active și îmbătrânirea populației	Migrația populației active se atestă atât pe plan intern, migrarea spre centre regionale – Florești, Soroca, Bălți Chișinău, cât și internațional – migrarea familiilor întregi peste hotare unde au locuri stabile de muncă și bine plătite. Migrarea tinerilor este de asemenea o problemă. Lipsa condițiilor atractive și ofertelor de dezvoltare pe plan local îi determină să migreze imediat după finalizarea studiilor liceale.
Nivelul jos de remunerare a muncii	Este un factor important ce determină migrarea forței de muncă, însă nu poate fi influențat de APL
Insuficiența amenajărilor teritoriale	Amenajarea teritorială în localitate și a spațiilor de agrement necesită investiții continue și implicarea tuturor locuitorilor, care este la nivel slab. Implicarea civică ar putea fi mai mare.
Servicii publice și sociale slab dotate	Instituțiile publice necesită investiții în renovare și modernizare a clădirilor, facilităților și serviciilor pe care le oferă.
Capacitate financiară limitată a bugetului local	Primăria Rădulenii Vechi dispune de resurse financiare limitate, care nu sunt suficiente pentru acoperirea mai multor necesități. Este necesară activizarea și impulsionearea atragerii de finanțări externe.
Capacități mici și experiență puțină a specialiștilor de atragere investiții	Capacitățile și experiența specialiștilor de atragere fonduri este un punct slab. Este necesar de găsit soluții pentru acest lucru. Cumularea mai multor funcții, inclusiv conlucrarea cu ONG-uri locale pentru acumulare de experiență.
Lipsa unei strategii de comunicare eficiente	Comunicarea cu comunitatea și locuitorii este foarte importantă. Există instrument de comunicare pagina de

	facebook însă la moment aceste metode trebuie intensificate și completate cu măsuri suplimentare, care vor spori gradul de comunicare și implicarea din partea locuitorilor
Sector asociativ slab dezvoltat	Sectorul asociativ atât pentru agenții economici, cât și pentru locuitori este slab dezvoltat în localitate. Existența asociațiilor de profil în localitate ar amplifica potențialul de dezvoltare locală.
Lipsa unor oferte investiționale cu potențial local	Rădulenii Vechi nu are un profil investițional și propuneri de proiecte care ar putea fi dezvoltate la nivel local. Dezvoltarea unor oferte investiționale de tip Parteneriate Publice Private sau oferte de investiții pentru potențiali investitori locali sau străini, care facilitează atragerea investițiilor în localitate
Lipsa unui Plan Urbanistic General	Este necesară elaborarea unui Planului Urbanistic General al s.Rădulenii Vechi, de către specialiști în planificare urbanistică.
Sectorul educație și socio-cultural sub-finanțat	Educația și viața socio-culturală joacă un rol important în dezvoltarea localității. Resursele financiare alocate acestor sectoare sunt insuficiente pentru a satisface toate necesitățile
Capacitate instituțională slabă a Autorității Publice Locale	Capacitatea instituțională a Primăriei Rădulenii Vechi se prezintă prin lipsa unor instrumente eficiente de gestionare, baze de date centralizate, digitalizarea serviciilor oferite, instruirea continuă a cadrelor și insuficiența specialiștilor înalt calificați
Lipsa unei politici locale de protejare a mediului și reziliență climatică	Necesitatea unei politici de mediu și măsuri de reziliență climatică este o necesitate stringentă pe măsura proliferării schimbărilor climatice. Este de responsabilitatea Primăriei de a asigura cel puțin o un Plan de management și reziliență climatică locală corelată cu toate acțiunile și necesitățile prevăzute în Strategia de Dezvoltare.
OPORTUNITĂȚI	
Potențial de dezvoltare turistică	Având în vedere că s.Rădulenii Vechi dispune de multe obiective cu potențial turistic, există oportunitatea de a dezvolta această ramură în Rădulenii Vechi. APL-ul trebuie să intervină cu măsuri de stimulare pentru dezvoltarea acestui sector
Potențial de atragere a migranților	s. Rădulenii Vechi are mai mulți locuitori în calitate de lucrători migranți peste hotarele țării. Trebuie de stimulat investițiile migranților în localitatea natală. Crearea unei asociații de bătrâni și migranți ar facilita comunicarea cu acest grup locuitori

Atragerea finanțărilor externe din Programe de finanțare existente	În Moldova există mai multe programe de finanțare pentru diferite domenii, oferite de din bugetul de Stat și de organizațiile donatoare. Este necesar de creat departament sau de atras specialiști în scriere proiecte și atragere de fonduri, preferabil din domeniul ONG.
Promovarea culturii locale	Dat fiind faptul că în localitate există mai multe etnii – moldoveni, ucraineni, polonezi, romi, ar putea fi organizat un festival local al etniilor pentru păstrarea diversității culturale
Creșterea potențialului de comunicare	Creșterea loialității din partea cetățenilor poate fi realizată într-un plan de comunicare strategică și promovarea valorilor și economiei locale. Elaborarea unui Plan de comunicare este foarte importantă pentru s. Rădulenii Vechi
Stimularea antreprenoriatului pentru tineri, femei și migranți să deschidă afaceri locale în s.Rădulenii Vechi	Migrația internă și externă afectează negativ atât demografia localității cât și economia. Categoriile de antreprenori precum: tinerii, femeile și migrații reprezintă grupurile țintă care la nivel de stat sunt susținute prin Programele precum PARE 1+1, Femei în Afaceri, Start-Up pentru Tineri și Subvenții în avans pentru tineri. Implicarea APL cu măsuri concrete de susținere a acestor grupuri ținte va avea un efect de impuls asupra acestor grupuri. Anume ele reprezintă o resursă valoroasă cu potențial pentru dezvoltarea locală. Măsurile de stimulare pot include oferirea de spații, terenuri spre arendă pentru afaceri.
Dezvoltarea regională prin asociere	Rădulenii Vechi este parte din Grupul de Acțiune Locală „Lunca Răutului”. Este necesară de promovat implicarea și participarea în acest grup.
Dezvoltarea parteneriatelor	Dezvoltarea parteneriatelor de toate formele posibile este o oportunitate de dezvoltare care trebuie folosită. În acest sens trebuie de realizat parteneriate cu : • Organizații de dezvoltare de nivel național precum ODIMM, Agenția de Investiții din Moldova, Fondul de Dezvoltare Durabilă • Asociații Naționale sectoriale • Primăriile altor localități, în special de peste hotare prin încheie de acorduri de înfrățire după posibilitate
AMENINȚĂRI/PERICOLE	
Instabilitatea politică	Este o amenințare continuă care se manifestă la nivel local și la nivel național. Instabilitatea politică la nivel local poate fi depășită doar prin crearea de majoritate în consiliul local, sau prin consens de colaborare cu toți reprezentanții din consiliul local. Cea politică de nivel național nu poate fi controlată, însă care poate duce la stagnarea dezvoltării locale
Imperfecțiunea cadrului legal	Această amenințare va persista atât timp cât schimbările

	legislative vor fi vulnerabile la interpretări și pasibile de modificări dese. Instabilitatea cadrului legal influențează negativ atât dezvoltarea locală în domeniul public cât și în domeniul economic
Competiția neformală între regiuni și țări	Competiția regională se conturează pe seama celei economice, având impact direct și asupra dezvoltării locale. În acest sens asocierea localităților formând zone de dezvoltare regionale este imperativă. În ultimul timp s-a conturat și competiția pentru forța de muncă calificată și necalificată între țări. UE este un concurent foarte mare care atrage forța de muncă și specialiști cu condiții mult mai bune și salarii mai mari.
Criza economică	Crizele economice sunt ciclice și excepționale provocate de alți factori. Din acest considerent este necesar de adaptat politicile locale și de modificat acțiunile în corespundere cu noile realități care vor rezulta din efectele crizelor economice
Situații pandemice	Situațiile pandemice prind contur pe fonul unui sistem de sănătate slab dezvoltat și unor maladii care afectează sănătatea populației. Pregătirea unui plan de management în cazul astfel de situații este necesar
Calamități naturale și dezastre	Calamitățile naturale și dezastrele sunt amenințări care nu pot fi controlate însă trebuie pregătite măsuri de prevenire și diminuare a efectelor acestora în caz de apariție

3 STRATEGIA DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ s.RĂDULENII VECHI

3.1 VIZIUNEA

Premisele și necesitățile identificate în cadrul cercetărilor efectuate la elaborarea acestei Strategii, au condus la crearea unei viziuni strategice pentru satul Rădulenii Vechi:

Rădulenii Vechi – va fi localitate modernă, cu cetățeni activi, mediu economic și turism dinamic și competitiv.

Viziunea este vectorul promotor al acțiunilor ce se doresc a fi realizate în s. Rădulenii Vechi pentru îmbunătățirea dezvoltării locale.

3.2 MISIUNEA

Realizarea viziunii de dezvoltare strategică a satului Rădulenii Vechi se va contura prin îndeplinirea misiunii la nivel de întreaga comunitate, cu participarea tuturor actorilor. Misiunea strategiei este:

Asigurarea condițiilor și impulsionearea dezvoltării locale prin utilizarea rațională, eficientă și incluzivă a resurselor locale ce vor moderniza, regenera economic și îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor.

3.3 VALORI

Dimensiunile strategice în cadrul planificării au la bază următoarele valori:

Profesionalism. Această valoare se va manifesta prin competență, rapiditate și calitate în soluționarea problemelor stringente ale comunității.

Responsabilitate. Este valoarea care va asigura dezvoltarea în toate domeniile, care va fi asigurată prin asumarea de către responsabilii de implementare a obligațiilor de a efectua acțiunile până la sfârșit cu asumarea răspunderii pentru consecințe.

Transparență. Activitatea în privința implementării strategiei de dezvoltare se va desfășura fiind permanent îndreptată spre maximizarea căilor și posibilităților de informare reciprocă a factorilor de decizie și a cetățenilor pentru asigurarea clarității și înțelegerii procesului în derulare.

Activism. Această valoare este cheia succesului misiunii și trebuie să se manifeste prin simțul răspunderii în îndeplinirea obligațiilor asumate și prin perseverența la toate etapele realizării planului.

Competență. Această valoare se va manifesta prin implicarea în rezolvarea problemelor localității a unor persoane care dispun de cunoștințele și abilitățile necesare, investiți cu exercitarea acestor atribuții și responsabili pentru acțiunile lcom.

Cooperare. Strategia de dezvoltare va fi implementată lucrând împreună cu cetățeanul.

Consultare. Orice acțiune cu impact asupra unei mari părți a Comunității va fi discutată cu întreaga comunitate și implementată cu acordul majorității.

Toleranță. Capacitatea de a se abține în situații critice, în interesul cauzei, a majorității.

Patriotism (local, național). Sentiment de dragoste și devotament față de patrie și de popor, față de locul de baștină, precum și promovarea tradițiilor și valorilor locale.

Meritocrație. Capacitatea de autoanaliză a activității ce se manifestă prin promovarea factorilor de decizie, în funcție de competență, profesionalism și omenie.

Onestitate. Toate părțile implicate în procesul implementării planului strategic vor da dovadă de onestitate pentru a realiza o conlucrare sinceră în vederea realizării cu succes a Planului Strategic.

3.4 INDICATORI DE PERFORMAȚĂ PLANIFICAȚI

Strategia de Dezvoltarea Socio-Economică trebuie să conțină indicatori de planificare SMART (Specifici, Măsurabili, Realizabili, Relevanți, Timp – măsurabili), care vor fi evaluați asupra gradului de îndeplinire la finalul perioadei de acțiune ale acestei strategii. Mai jos au fost identificați și setați următorii indicatori de către Primăria Rădulenii Vechi:

	Situția actuală		Planificat	Riscuri / Factori de influență majori / Surse
	Valoare de referință	Sursa de verificare	Valoare planificată 2030	
Integrată, durabilă și inteligentă				
Public Privat	0	Raportul Primăriei	1	Analiza oportunității proiectelor de investiții pentru localitate prin stabilirea de parteneriate
Susținere a Primăria	0	Raportul Primăriei	1	Stabilirea de Parteneriate sau Programe de dezvoltare economică în s. Rădulenii Vechi cu Organizații Naționale și Internaționale
Proiectare a târguri	0	Raportul Primăriei	2/anual	Cel puțin organizarea/susținerea în participare la târguri locale, expoziții naționale a producătorilor locali
Activități al s.	0	Raportul Primăriei	1	Adaptarea la noile realități postpandemice și economice ale sectorului turistic
Infrastructură, utilităților publice și condițiilor de trai moderne				
Proiectarea noilor	0	Raportul Primăriei	1	
	52,02 ha	Registrul cadastral	52,02 ha	
(ale)	750	Raportul Primăriei	750	
Proiect de	0	Registrul SA Servicii Comunale Rădulenii Vechi	350	
Contract de	23%	Raportul Primăriei	46%	
	85%	Raportul Primăriei	100%	
(km)	2,0 km	Raportul Primăriei	6,0 km	
	35%	Raportul Primăriei	60%	
	80%	Raportul Primăriei	100%	
ale	50%	Raportul Primăriei	80%	
Proiectii verzi	0%	Raportul Primăriei	50%	
Proiectare	17 camere		50 camere	

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a satului Rădulenii Vechi 2022-2030

			Recensământul 2014		Starea economiei, Sănătatea, Prognoza Băncii Mondiale privind populația lumii
	Gradul de dotare a instituțiilor de educație	70%	Raportul Primăriei	90%	
	Sporirea accesului la instituții publice pentru persoanele cu dizabilități	20%	Raportul Primăriei	40%	
	Crearea unui teren de sport modern	0	Rapoartul Primăriei	1	
	Organizarea și petrecerea unui festival anual local în s.Rădulenii Vechi	0	Raportul Primăriei	1	
	Crearea unui Centru de Plasament pentru persoane social-vulnerabile	0	Raportul Primăriei	1	
	Organizarea și petrecerea festivalului anual destinat Diasporei și Băştinaşi	0	Raportul Primăriei	1	
Prioritatea 4. Guvernare eficientă și transparentă					
	Bugetul local anual, valoare	6263,4 mii lei	Decizia consiliul local com.Rădulenii Vechi	10000,0 mii lei	Legislația națională, Politica fiscală de stat, Deciziile CL
	Venituri proprii la bugetul local	756,7 mii lei	Decizia consiliul local com.Rădulenii Vechi	900,5 mii lei	Stimularea antreprenoriatului local, Atragerea investitorilor locali și străini, Politica Fiscală, Deciziile CL
	% de digitalizare a serviciilor publice oferite de Primăria com.Rădulenii Vechi	10%	Raportul Primăriei	40%	
	Număr de parteneriate/proiecte realizate în comun cu OSC-uri	0	Raportul Primăriei	1	
	Număr de asociații funcționale	0	Raportul Primăriei	1	
	Crearea ghișeu unic pentru prestarea servicii APL	0	Raportul Primăriei	1	
	Creșterea transparenței activității APL	90%	Raportul Primăriei	100%	
Prioritatea 5. Asigurarea unui mediu ambiant sănătos					
	Suprafața spațiilor verzi în ha	132,88 ha	Registrul cadastral	193 ha	
	% de clădiri publice în care s-au realizat măsuri de eficiență energetică a clădirilor	0%	Raportul Primăriei	100%	
	Creare fâșii de protecție antierozivă	50 ha	Registrul cadastral	115 ha	

3.5 PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE ȘI OBIECTIVE STRATEGICE

Realizarea Viziunii Strategice în planificarea durabilă a s. Rădulenii Vechi implică realizarea următoarelor Cinci Priorități:

Prioritatea 1. (P1)	<i>ASIGURAREA UNEI DEZVOLTĂRI ECONOMICE DURABILE, INCLUZIVE ȘI INTELIGENTE</i>
Prioritatea 2. (P2)	<i>ASIGURAREA ACCESULUI LA INFRASTRUCTURA, UTILITĂȚI PUBLICE ȘI CONDIȚII DE TRAI MODERNE</i>
Prioritatea 3. (P3)	<i>ASIGURAREA SERVICIILOR DE CALITATE PENTRU DEZVOLTAREA INCLUZIVĂ A CAPITALULUI UMAN ȘI SOCIAL ROBUST</i>
Prioritatea 4. (P4)	<i>ASIGURAREA UNEI GUVENĂRI EFICIENTE ȘI TRANSPARENTE</i>
Prioritatea 5. (P5)	<i>ASIGURAREA UNUI MEDIU AMBIANT SĂNĂTOS PENTRU TOATE GENERAȚIILE</i>

Prioritățile strategice sunt pilonii principali al dezvoltării durabile a satului Rădulenii Vechi. Fiecare prioritate de dezvoltare va fi desfășurată prin obiective strategice (OS) de dezvoltare socio-economică.

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a satului Rădulenii Vechi 2022-2030

OBIECTIVELE STRATEGICE ALE SATULUI RĂDULENII VECHI				
Prioritatea 1. Dezvoltarea economică integrată, inclusivă și inteligentă	Prioritatea 2. Dezvoltarea infrastructurii, utilităților publice și condițiilor de trai moderne	Prioritatea 3. Dezvoltarea serviciilor sociale de calitate incluzive	Prioritatea 4. Guvernare eficientă și transparentă	Prioritatea 5. Asigurarea unui mediu ambiant sănătos
OS 1.1. Promovarea și susținerea antreprenoriatului în rândul tinerilor, femeilor și migranților reîntorși)	OS 2.1. Elaborarea/actualizarea documentelor de urbanism	OS 3.1. Promovarea, modernizarea, sporirea accesului la educației la toate nivelurile	OS 4.1. Digitalizarea serviciilor publice și securizarea bazelor de date	OS 5.1. Conservarea și folosirea rațională a apei
OS 1.2. Dezvoltarea/Fortificarea Parteneriatelor Public Private (PPP)	OS 2.2. Construcția, renovarea, extinderea, modernizarea a străzilor, căilor pietonale, piste de bicicliști, a canalelor pluviale	OS 3.2. Promovarea calității și modernizarea serviciilor de sănătate și sport	OS 4.2. Promovarea transparenței actului de guvernare locală și participării publice	OS 5.2. Promovarea măsurilor de diminuare a emisiilor de CO2
OS 1.3. Promovarea afacerilor locale și încurajarea competitivității	OS 2.3. Optimizarea fluxului de transport local și asigurarea siguranței de trafic	OS 3.3. Promovarea diversității și valorilor cultural-artistice și istorice autohtone	OS 4.3. Sporirea capacităților de gestiune publică	OS 5.3. Conservarea și folosirea rațională a resurselor naturale
OS 1.4. Orientarea și stimularea investițiilor, în special în turismul local	OS 2.4. Construcția, extinderea, modernizarea și renovarea rețelei de apă și canalizare	OS 3.4. Sporirea accesului la servicii de asistență socială pentru păturile vulnerabile	OS 4.4. Stimularea dezvoltării sectorului de organizații necomerciale și sectorului asociativ de toate nivelele	OS 5.4 Promovarea măsurilor de înverzire a spațiilor
OS 1.5. Dezvoltarea și susținerea cooperării de tip LEADER	OS 2.5. Amenajarea /modernizarea spațiilor publice și de agrement	OS 3.5. Sporirea incluziunii sociale și economice pentru minoritățile etnice și migranții reveniți		
	OS 2.6. Extinderea, modernizarea și dotarea serviciului de management a deșeurilor solide			
	OS 2.7. Modernizarea și extinderea serviciilor comunale			
	OS 2.8. Promovarea măsurilor și suport în îmbunătățirea serviciilor de protecție civilă și situații excepționale			
	OS 2.9. Sporirea siguranței publice pentru cetățeni			
	OS 2.10. Extinderea, modernizarea și renovarea altor rețele de infrastructură			

3.6 ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI PENTRU REALIZAREA OBIECTIVEOR STRATEGICE

În continuare se vor prezenta mai multe propuneri, acțiuni și măsuri potențiale care vor ajuta la atingerea obiectivelor și viziunii strategice ale prezentului plan.

PRIORITATEA 1.	
OBIECTIVUL STRATEGIC	ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI
OS 1.1. Promovarea și susținerea antreprenoriatului în rândul tinerilor, femeilor și migranților reîntorși	susținerea antreprenoriatului în rândul tinerilor, femeilor și migranților se va face oferind acestor categorii în gestiune/chirie resurse publice disponibile în condiții speciale, precum: spații, terenuri agricole, etc.. În special vor fi vizați antreprenorii care nu au sau nu au avut anterior afaceri
OS 1.2. Fortificarea Parteneriatelor Public Private (PPP)	identificarea și realizarea mai multor proiecte de PPP cu impact semnificativ la nivel local, în special în domeniul turismului
OS 1.3. Promovarea afacerilor locale și încurajarea competitivității	- organizare de târguri locale periodic - susținerea participării producătorilor local la nivel național și internațional - inclusiunea producătorilor locali în delegații internaționale
OS 1.4. Orientarea și stimularea investițiilor, în special în turismul local	- atragera organizațiilor sectoriale pentru petrecerea instruirii, prezentare produse, tehnologii și noi oportunități în localitate - încheiere de parteneriate cu organizații de nivel național, în special cu cele din domeniul dezvoltării Turismului
OS 1.5. Dezvoltarea și susținerea cooperării de tip LEADER	Primăria Rădulenii Vechi este parte din GAL Lunca Răutului. Participarea în acest grup aduce beneficii multiple, atât pentru APL, cât și pentru dezvoltarea afacerilor din localitate
PRIORITATEA 2.	
OBIECTIVUL STRATEGIC	ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI
OS 2.1. Elaboarea documentelor de urbanism	Elaborarea Planului Urbanistic General, necesar unei planificări urbanistice eficiente
OS 2.2. Construcția, extinderea, modernizarea a străzilor, căilor pietonale, piste de bicicliști, a canalelor pluviale	- identificarea străzilor prioritare prin consultări publice - renovarea/reparația străzilor curente - realizarea unui proiect pilot de modernizare porțiune stradă, respectând toate principiile planificării (piste de bicicliști, treceri de pietoni securizate, etc.) - construcția străzilor noi la necesitate - renovare/construcția/modernizarea căilor de acces: poduri, podețuri, străzi pietonale, piste pentru bicicliști, trotuare, etc.
OS 2.3. Optimizarea fluxului de transport local și asigurarea siguranței	- analiza fluxului de transport local – studiu de trafic - asigurarea siguranței de trafic pentru toți participanții la

de trafic	trafic prin amenajare instalarea de semne rutiere, marcaje, piste delimitate, etc. • amenajarea stații de așteptare pentru călătorii la punctele principale de trafic interurban
OS 2.4. Construcția, extinderea, modernizarea și renovarea rețelei de apă și canalizare	• inventarierea periodică a rețelei de apă • construcția sistem de canalizare • menținerea lor în stare funcțională • elaborare proiecte tehnice pentru construcție, extindere și renovarea rețelelor și identificarea surselor de finanțare externe pentru investițiile costisitoare • construcție/modernizare/extindere/renovare a rețelelor de apă și canalizare
OS 2.5. Amenajarea /modernizarea spațiilor publice, de agrement și spațiilor verzi	• renovarea/extinderea/modernizarea spațiilor publice • inventarierea anuală a situației spațiilor publice, de agrement și spații verzi • menținerea spațiilor în stare satisfăcătoare • investiții în locuri de agrement, terenuri de joacă pentru copii • stimularea implicării și responsabilizarea cetățenilor în îngrijirea și amenajarea spațiilor publice
OS 2.6. Crearea, extinderea, modernizarea și dotarea serviciului de management a deșeurilor solide	• investiții în crearea/extinderea/modernizare serviciului de management a deșeurilor solide în corelație cu Strategia Națională din domeniu • lucrări de construcție/amenajare/modernizare/extindere a poligonului de depozitare deșeuri • elaborarea documentației necesare pentru crearea serviciului (studiu de fezabilitate/plan de afaceri)
OS 2.7. Modernizarea și extinderea serviciilor comunale	• analiza și evaluarea activității curente a serviciilor comunale • elaborarea documentației necesare pentru modernizarea serviciilor comunale (studiu de fezabilitate/plan de afaceri) • investiții în modernizare/extindere a serviciilor comunale
OS 2.8. Promovarea măsurilor și suport în îmbunătățirea serviciilor de protecție civile și situații excepționale	• evaluarea și monitorizarea situațiilor de risc • elaborare plan de management în situații de risc • modernizarea/dotarea infrastructurii de prevenire situații excepționale • curățarea/renovarea și întreținerea corespunzătoare bazinelor acvatice, digurilor de protecție, râurilor și canalelor pluviale care prezintă pericol de inundații • măsuri de prevenire a alunecărilor de teren și eroziunii solurilor
OS 2.9. Sporirea siguranței publice pentru cetățeni	• evaluarea și monitorizarea siguranței publice • crearea/modernizarea/dotarea/extinderea facilităților și infrastructurii care asigură siguranța cetățenilor și a bunurilor publice
OS 2.10. Extinderea, modernizarea și renovarea altor rețele de infrastructură	• construcția/modernizarea/extinderea altor rețele de infrastructură

PRIORITATEA 3	
OBIECTIVUL STRATEGIC	ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI
OS 3.1. Promovarea, modernizarea, sporirea accesului la educației la toate nivelurile	• elaborarea planurilor de management și dezvoltare ar fi necesare pentru fiecare instituție • investiții în modernizare/renovarea/extinderea serviciilor de educație sporind calitatea și accesibilitatea lor • măsuri de stimulare și atragere cadrelor tinere în domeniu
OS 3.2. Promovarea calității și modernizarea serviciilor de sănătate	• modernizarea/renovarea/dotare serviciilor de sănătate • măsuri de stimulare și atragere a cadrelor tinere în domeniu • elaborare plan detaliat de management în situații de pandemii, pentru intervenții rapide • promovarea modului sănătos de viață prin implicarea în campanii locale
OS 3.3. Promovarea diversității și valorilor cultural-artistice și istorice autohtone	• conservarea/renovarea patrimoniului cultural și istoric • renovarea/modernizarea/dotarea instituțiilor cultural-artistice • organizarea și susținerea participării la evenimente cultural-artistice în localitate și în afara ei • promovarea diversității culturale și a incluziunii sociale
OS 3.4. Sporirea accesului la servicii de asistență socială pentru păturile vulnerabile	• creare/renovare/modernizare a centrelor de asistență socială (azil de bătrâni, servicii sociale, etc.) • elaborare programe de susținere și integrare a păturilor vulnerabile • promovarea și susținerea antreprenoriatului social prin parteneriate, creare de întreprinderi sociale, etc.
OS 3.5. Sporirea incluziunii sociale și economice pentru minoritățile etnice și migrații reveniți	• efectuare studiu despre situația minorităților etnice și migraților • susținerea creării centru de consiliere socială și economică a lor • elaborare programe locale de integrare socială și economică pentru minoritățile etnice și migrați
PRIORITATEA 4	
OBIECTIVUL STRATEGIC	ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI
OS 4.1. Digitalizarea serviciilor publice și securizarea bazelor de date	• evaluarea necesităților serviciilor publice • crearea/extinderea/modernizarea/digitalizarea serviciilor și a bazelor de date operaționale a serviciului public
OS 4.2. Promovarea transparenței actului de guvernare locală și promovarea participării publice	• dezvoltarea/modernizarea proceselor de transparență publică și decizională • elaborarea unui plan de comunicare și promovare pentru APL promovarea participării publice în actul de guvernare • campanii de sensibilizare publică orientate spre ridicarea gradului de participare, implicare civică și patriotism local • crearea unui consiliu consultativ local, cu participarea la toate categoriile de actori locali: consiliul de tineret,

	societate civilă, agenți economici, persoane în etate, minorități etnice, asociații de locatari, etc...
OS 4.3. Sporirea capacităților de gestiune publică	- instruire continuă în administrarea publică pentru angajații din APL - participare activă în cadrul asociațiilor a căror membră este Primăria Rădulenii Vechi - vizite cu schimb de experiență cu parteneri externi și locali - încheierea acordurilor internaționale de colaborare (înfrățiri) cu APL din diverse țări, inclusiv cu mai multe localități din România
OS 4.4. Stimularea dezvoltării sectorului de organizații necomerciale și sectorului asociativ de toate nivelele	- încurajarea dezvoltării organizațiilor de societate civilă și mediului asociativ în toate sectoarele prin măsuri concrete – oferire de spații, dotări, sau alte mijloace de susținere - creare servicii suport pentru organizațiile non-profit din localitate precum contabilitate, comunicare, servicii juridice, atragere fonduri, etc... - măsuri de încurajare pentru angajații din societățile civile: posibilitate de cumulare de funcții, instruiți, schimb de experiențe, etc... - măsuri pentru asigurarea durabilității asociațiilor - crearea cu suportul Primăriei a unei asociații de dezvoltare comunitară
PRIORITATEA 5	
OBIECTIVUL STRATEGIC	ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI
OS 5.1. Conservarea și folosirea rațională a apei	- efectuarea analizei calității apelor din fântânile/izvoarele din localitate - campanie de educație și informare a populației privind calitatea apei, folosirea rațională și conservarea resurselor de apă - construcția/renovarea bazinelor acvatice și râurilor care reprezintă sursă importantă de apă pentru locuitori
OS 5.2. Promovarea măsurilor de diminuare a emisiilor de CO2	- tehnologiile prietenoase mediului trebuie promovate în toate domeniile. Este necesară elaborarea unor regulamente interne și ajustări în procedurile de achiziție care să dea prioritate procurării și instalării acestor tehnologii - crearea unui proiect pilot model – pe spațiul ales de primărie (câmp, parc, alee, sau zona centrală) cu dotarea de tehnologii prietenoase mediului
OS 5.3. Conservarea și folosirea rațională a resurselor naturale	- elaborare în colaborare cu structurile responsabile a planurilor de management a resurselor naturale (păduri, pășuni, resurse minerale, etc.) - măsuri de protecție și conservare a fondului de resurse
OS 5.4 Promovarea măsurilor de înverzire a spațiilor	sporirea suprafețelor verzi în localitate și a fondului forestier

3.7 Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de Dezvoltare

Succesul realizării Strategiei de dezvoltare depinde următorii factori:

1. Elaborarea **PLANURILOR DE ACȚIUNI** realiste de către departamentul finanțe și planificare.
2. Capacitatea instituțională a Primăriei Rădulenii Vechi. Disponibilitatea specialiștilor în cadrul primăriei și a gradului lor de pregătire pentru realizarea Planului Strategic.
3. Capacitatea financiară de care dispune primăria.
4. Capacitatea primăriei de a atrage fonduri externe din granturi, programe naționale și internaționale. O soluție ar fi conlucrarea îndeaproape cu ONG-uri, sau atragerea persoanelor cu experiență în domeniu pentru a fi angajate parțial și pentru Primărie în atragerea de fonduri pentru proiect. Anume ONG-urile în parteneriat cu Primăria au posibilități și șanse mai mari să atragă granturi pentru necesitățile localității și să contribuie la realizarea Planului de Dezvoltare.
5. Nivelul de dezvoltare și activitatea ONG-urilor din localitate;
6. Participarea și implicarea cetățenilor;
7. Implicarea mediului de afaceri;

Implementarea Strategiei de Dezvoltare va fi divizată în patru Etape:

A. Aprobarea Strategiei

În cadrul acestei etape Strategia de dezvoltare va fi prezentată locuitorilor la Audierna Publică. După analiza propunerilor și recomandărilor înaintate în timpul și după Audierna publică, Strategia va fi ajustată și ulterior, înaintată Consiliului Local spre adoptare.

B. Elaborarea Planului de Acțiuni

Planul de Acțiuni va fi elaborat de departamentul finanțe și planificare. El trebuie să fie realist și corelat cu fondurile de care dispune și cele atrase de către Primărie. Planul de acțiuni poate fi elaborat anual sau bianual, poate fi modificat la necesitate, în dependență de oportunitățile care apar. Acțiunile prevăzute în Planul de Acțiuni vor fi transpuse în Bugetul localității.

C. Monitorizarea și raportarea

În perioada de implementare responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea acțiunilor, proiectelor. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor se va efectua prin intermediul indicatorilor de performanță.

Procesul de monitorizare a strategiei constă în:

- evaluarea atingerii obiectivelor strategice prin intermediul indicatorilor de progres
- raportarea rezultatelor evaluării

D. Evaluarea implementării Strategiei

Se va efectua prin analiza indicatorilor de performanță. Pentru fiecare acțiune planificată sunt stabiliți anumiți indicatori de implementare. În baza informațiilor furnizate de la responsabilii de implementare, beneficiari sau instituții specializate se vor stabili nivelul și gradul de implementare a acțiunilor și atingere a obiectivelor fixate.

Raportarea implementării Strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabilii de implementare a rapoartelor către Primărie privind realizarea Planului de acțiuni și a obiectivelor strategice. Anual Primăria va prezenta Consiliului Local raportul de evaluare a implementării Strategiei de Dezvoltare.

3.8 Riscuri de realizare a Strategiei

Realizarea efectivă a acțiunilor propuse în Strategia de dezvoltare poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării strategiei de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: (i) interne și (ii) externe

DOMENIU	DESCRIERE
RISCURI INTERNE	
Managementul implementării strategiei	• conflicte de interese privind implementarea strategiei • experiență slabă în elaborarea, promovarea și gestionarea proiectelor de dezvoltare • prevalarea intereselor personale • resurse financiare limitate • lipsa capacităților de atragere a investițiilor • capacitate instituțională insuficientă – lipsa specialiștilor și gradul slab de pregătire a lor
Parteneriat	• slaba cooperare a autorităților publice locale cu sectorul de afaceri, ONG și comunitate • indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților • lipsa de experiență a societății civile și neimplicarea lor
Politicul local	• conflicte politice la nivel local, care stagnează implementarea strategiei prin imposibilitatea conlucrării dintre Consiliul Local și Primar
Social	• lipsa sau insuficiența resurselor umane • conflict și opoziție în raport cu proiectele propuse • lipsa de consens
Obiective și sarcini greșite	• estimarea greșită a obiectivelor, acțiunilor și posibilităților de soluționare a necesităților localității este un risc intern cu probabilitate medie. Planul de acțiuni trebuie să conțină sarcini și obiective SMART, corelate cu posibilitățile financiare proprii și cele atrase
RISCURI EXTERNE	
Cadrul legal	• legislația imperfectă • grad insuficient de autonomie locală
Politic național	• crize politice naționale care pot afecta programe de dezvoltare la nivel național și funcționarea unor instituții de stat
Relații parteneri externi	• slaba conlucrare cu APL de nivel 2, asociații de nivel național, organizații de dezvoltare
Factori economici	• crize economice • activitate slabă a mediului antreprenorial

3.9 Oportunități de finanțare

Un factor important pentru realizarea strategiei constituie atragerea surselor externe. Se recomandă următoarele organizații și surse oferă finanțări sau oferă informații referitor la finanțări accesibile. Sunt necesare de monitorizat și pregătit prealabil proiectele prioritare, efectuând documentația tehnică aferentă.

Organizațiile și Programele de finanțare existente la moment pentru mediul Public și privat sunt:

1. Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală
2. Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural
3. Fondul de Investiții Sociale din Moldova
4. Fondul de Dezvoltare Durabilă din Moldova
5. Programul Rural de Reziliență Economico-Climatică Incluzivă (IFAD VII) – Infrastructură
6. Programul de Parteneriate de Afaceri Public-Private
7. Programul de Granturi pentru Democrație a Ambasadei SUA
8. Fondul Ecologic de Stat
9. Programele Uniunii Europene în Moldova
10. GIZ Moldova
11. UNDP Moldova
12. USAID Moldova
13. Programul Comunitate Mea
14. Programul Leader
15. Solidarity Fund PL Moldova
16. Programe ale ambasadelor străine Germania, SUA, UK, Slovacia, Cehia, Letonia, etc...

Publicarea finanțărilor și programelor pe termen lung și cele pe termen scurt pot fi urmărite pe următoarele portaluri informaționale pe internet:

www.civic.md

<https://sc.undp.md/viewtenders2/>

www.ifad.md

www.finantare.gov.md

www.solidarityfund.md

www.calm.md

www.vreaugranturi.md

4 Concluzii și recomandări

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a satului Rădulenii Vechi 2022-2030 este documentul principal de reper prin care Primăria Rădulenii Vechi își va realiza programul de guvernare locală direcționată, spre o dezvoltare durabilă a localității și asigurarea unui nivel bun trai pentru locuitori.

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a satului Rădulenii Vechi are conținut clar, realist și adaptat la condițiile socio-economice actuale.

Primăria Rădulenii Vechi trebuie să aplice sarcinile și acțiunile trasate pentru atingerea obiectivelor. Realizarea Planului de Acțiuni de către departamentul finanțe și planificare, corelat cu posibilitățile financiare este cheia succesului acestei Strategii. Trebuie aplicat principiul – cu bani puțini – de efectuat lucruri mari, iar aceasta este posibilă doar utilizând posibilitatea de a atrage resurse externe de la donatori, asocierea cu alte localități, conlucrarea îndeaproape și cu implicarea locuitorilor.

Este recomandat să se țină cont după caz, de implementarea în mod prioritar a proiectelor ce aduc venituri noi sau economii în bugetul local, iar cele care sporesc costurile bugetare să fie realizate la necesitate sau oportunitate.

Este recomandabil aplicarea și realizarea Strategiei dezvoltând și promovând modelul asociativ tip LEADER și alte modele la nivel de mediu economic.

La necesitate Strategia poate fi modificată sau completată în dependență de context.

Echipa de consultanță care a elaborat Strategia de dezvoltare:

Alexol-Consult SRL

Email: alexol.consult@gmail.com

Tel: 079559733

Manager de Proiect:

Alexandru Badarau